

AU § 90

Dnr. KS 2012/149-042

3.

Utdrag: akten, KS

Kommunstyrelsens ekonomiska uppföljning per april 2012

Tidigare beredning

Ärendet bereds av ekonomienheten.

Arbetsutskottets beslut

Ärendet bereds vidare.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

AU § 91

Dnr. KS 2012/149-042

4

Utdrag: akten, KS

Kommunfullmäktiges ekonomiska uppföljning per april 2012

Tidigare beredning

Ärendet bereds av ekonomienheten.

Arbetsutskottets beslut

Ärendet bereds vidare.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

AU § 92

Dnr. KS 2012/149-042

Utdrag: akten, KS

Österåkers kommuns ekonomiska uppföljning per april 2012

Tidigare beredning

Ärendet bereds av ekonomienheten.

Arbetsutskottets beslut

Ärendet bereds vidare.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

AU § 93

Dnr. KS 2012/298-042

6.

Utdrag: akten, KS

Budgetdirektiv 2013 och plan 2014-2015

Tidigare beredning

Ärendet bereds av ekonomienheten.

Arbetsutskottets beslut

Ärendet bereds vidare.

AU § 94

Dnr. KS 2012/249-049

Utdrag: akten, KS

7.

Långsiktig ekonomisk planering (LEP)**Ärende**

Enligt kommunens planering och styrprocess, fastställd av kommunfullmäktige 2010-11-08 § 138 ingår att ta fram en 10 års prognos för varje mandatperiod. Syftet är att skapa ett underlag som beskriver den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i kommunen. Prognosen bygger på kommunens totala intäkter och kostnader med hänsyn till befolkningsutveckling, bostadsbyggande samt omvärldsfaktorer.

Tidigare beredning

Ekonomienheten redogör för ärendet i tjänsteutlåtande daterat 2012-05-04.

Arbetsutskottets förslag**Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta**

Föreliggande information angående underlag för långsiktig strategisk planering åren 2012 – 2022 för Österåkers kommun godkänns.

2012-05-04

Till Kommunstyrelsen

Långsiktig ekonomisk planering

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige beslutar

Föreliggande information angående underlag för långsiktig strategisk planering åren 2012-2022 för Österåkers kommun godkänns.

Bakgrund

Enligt kommunens planering och styrprocess, fastställd av kommunfullmäktige 2010-11-08 § 138, ingår att ta fram en 10 års prognos för varje mandatperiod. Syftet är, att skapa ett underlag, som beskriver den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i kommunen. Prognosen bygger på kommunens totala intäkter och kostnader med hänsyn till befolkningsutveckling, bostadsbyggande samt omvärldsfaktorer.

Den långsiktiga strategiska planeringen ligger sedan till grund för ett politiskt ställningstagande inför budget och verksamhetsplan, i detta fall åren 2013-2015.

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna förverkliga den politiska visionen. Det innebär att vi bygger upp en god ekonomisk hushållning för att kunna möta oförutsedda konjunktursvängningar eller demografiska förändringar. God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv innebär att kommunens medborgare får ut så mycket som möjligt för sina skattemedel. Utifrån ett finansiellt perspektiv innebär det att morgondagens kommunmedlemmar kan försäkras samma servicenivå som dagens invånare utan att skattenivån höjs.

Katarina Leinar
Ekonomichef

Mohammed Khoban
Chefsekonom

**UNDERLAG FÖR
LÅNGSIKTIG
EKONOMISK PLANERING
2012-2022**

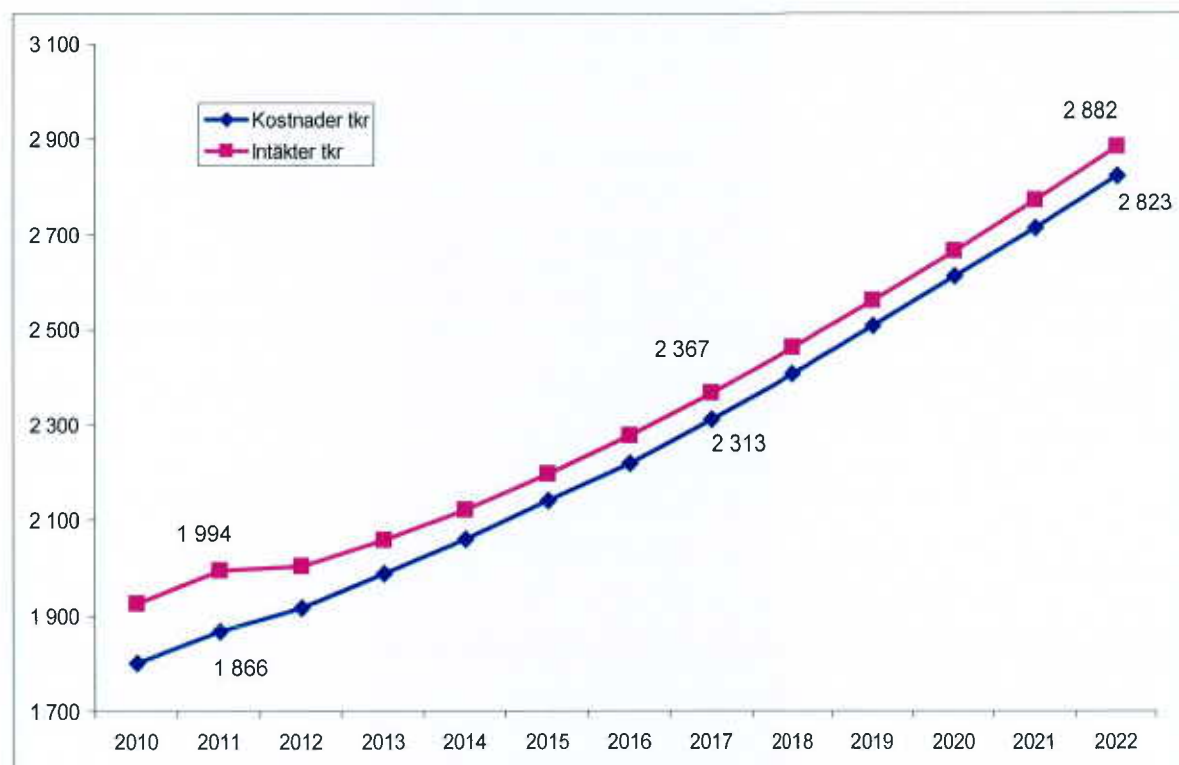
**FÖR
ÖSTERÅKERS KOMMUN**

1 SAMMANFATTNING	1
2 INLEDNING	7
3 FÖRUTSÄTTNINGAR	9
3.1 Kommunens och regionens utveckling	
3.2 Bostadsbyggande	
3.3 Befolkningsutveckling	
3.4 Infrastruktur	
3.4.1 Gator, vägar och kommunikationer	
3.4.2 IT	
4 FRAMTIDSSCENARIO	15
4.1 Strategiskt område/kärnverksamhetsområde	
4.1.1 Pedagogisk verksamhet	16
4.1.1.1 Förskola	
4.1.1.2 Grundskola	
4.1.1.3 Gymnasium	
4.1.2 Vård och omsorg	20
4.1.2.1 Äldreomsorg	
4.1.2.2 Funktionshindrade och psykiatri	
4.1.3 Individ och familjeomsorg	24
4.1.3.1 vuxna	
4.1.3.2 Barn och unga	
4.2 Övriga verksamhetsområde	26
4.2.1 Kultur och fritid	
4.2.2 Miljö- och hälsoskydd	
4.2.3 Byggnadsnämnd	
5 EKONOMISKA ANALYS	29
5.1 Kommunens totala intäkter	
5.1.1 Skatteintäkter	
5.1.2 Nämndernas intäkter	
5.1.3 Finansiella intäkter	
5.2 Verksamhetens nettokostnader	
5.2.1 Nämndernas kostnader	
5.2.2 Centrala kostnader	
5.2.3 Finansiella kostnader	
5.3 Investeringar	
6 RESULTATUTVECKLING	35
7 AVSTÄMNING MOT FINANSIELLA MÅL	36
8 KÄNSLIGHETSANALYS	36

1 SAMMANFATTNING

Kommunens ekonomiska utveckling belyses i ett 10-års perspektiv.

Kommunens ekonomiska utveckling påverkas främst av reallöneökning, personalkostnader, skattekraft, befolkningsförändringar, befolkningsutvecklingen totalt samt geografisk och åldersmässig fördelning.

I resultatanalysen kan en positiv resultatutveckling konstateras 10 år framåt. Intäkterna ökar med i genomsnitt ca 4,0 % årligen, medan verksamhetens nettokostnader ökar med ca 4,2 %. Resultat under tiden motsvarar drygt 2 % av kommunens skatteintäkter inkl. utjämningsystemet och fastighetsavgifter. Detta stämmer väl överens med kommunens finansiella mål.

Pensionskostnaden kommer under prognosperioden att öka från 87 mkr år 2011 till 109 mkr 2022 och pensionsskulden avseende före 1997-12-31 minskar från 753 tkr år 2011 till 619 tkr år 2022 .

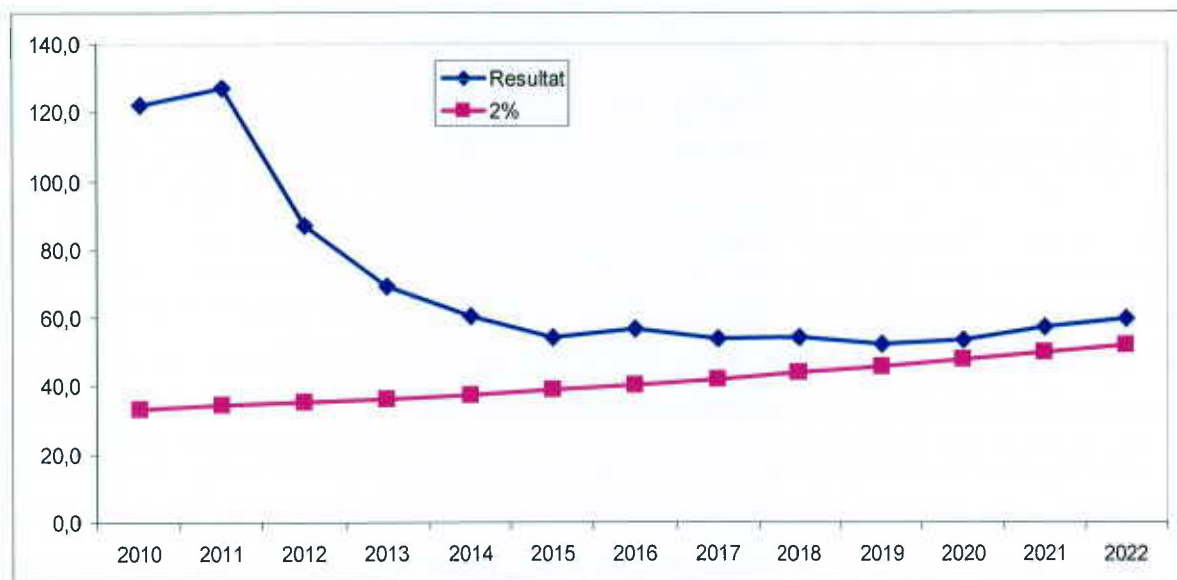
Investeringarna uppgår till i genomsnitt 75 Mkr per år.

Ovanstående förutsätter bl a följande:

- Att uppräkningsfaktorer som baseras på tillväxt håller sig inom nuvarande prognos.
- Att efterfrågan av kommunens tjänster i form av pedagogisk verksamhet, socialtjänst samt vård och omsorg inte förändras mer i förhållande till befolkningsutvecklingen.
- Att de årliga överskotten kan användas för finansiering av investeringar som överstiger avskrivningskostnader samt värdesäkring av kommunens eget kapital.
- Att nämnderna håller sig inom budgetramar.
- Att löneutrymmet ej överstiger 3,6 % (inkl löneglidning).
- Att Övriga kostnader ej överstiger 2 %.
- Att effektiviseringskrav på 0,6 % av kommunens omsättning genomförs.

En god och ekonomi är en förutsättning för att kunna förverkliga den politiska visionen. Det innebär att vi bygger upp **en god ekonomisk hushållning** för att kunna möta oförutsedda konjunktursvängningar eller demografiska förändringar. Dagens kommunmedborgare ska finansiera sin egna kommunala välfärd och inte skjuta upp betalningen till framtida generationer.

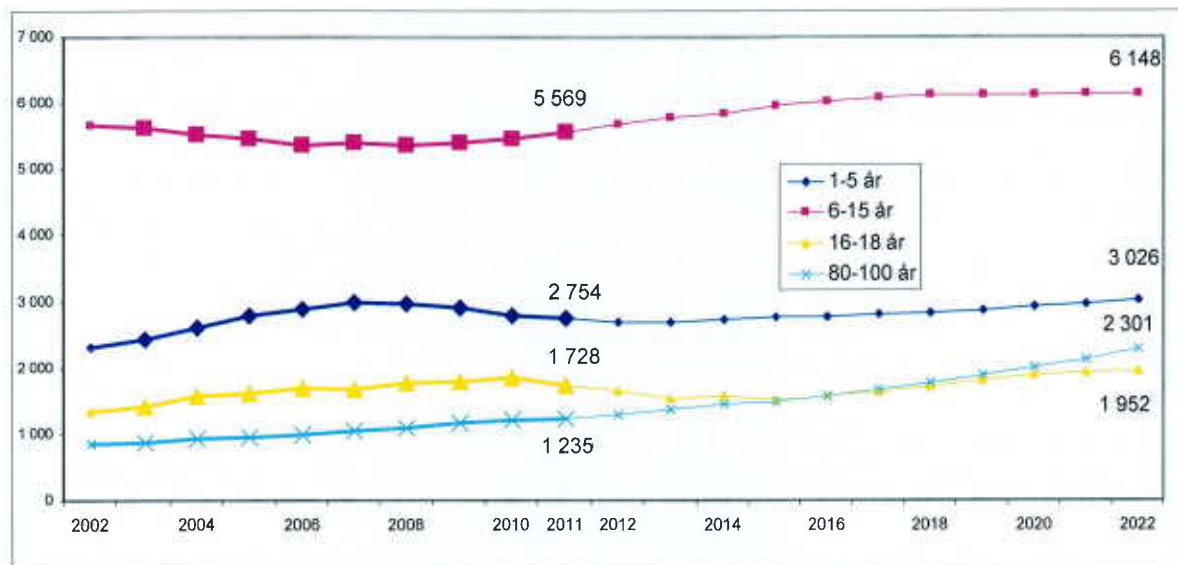
Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Som framgår av nedanstående diagram har föreliggande 10 års planering byggts på att resultatet ska motsvarar minst 2 % av kommunen skatteintäkter inkl. utjämningsystemet.

Anledning till marginalen är följande:

- Inflationsskydd för eget kapital
- Finansiering av ökade investeringsbehov
- Finansiering av pensionsskulden
- Täckna ev. oförutsedda kostnader eller avvikande skatteintäkter

Kommunens utveckling inom tillväxt/exploatering och demografi

Diagrammet visar åldersgrupper i befolkningen med högst servicebehov/-efterfrågan under 2002-2022 (2002-2011 är utfall och 2012-2022 är prognos).

De omvärldsfaktorer som mest påverkar de kommunala verksamheterna och ekonomin är kommunens in- och utflyttning, befolkningsutvecklingen med dess geografiska och åldersmässiga fördelning. Vidare påverkar förändrade servicekrav beroende på lagändringar och nya prioriteringar, arbetslöshet etc.

Bostadsbyggandet beräknas uppgå till i genomsnitt ca 259 bostäder/år under 2012-2017 varav 103 bostäder i flerbostadshus (FB). Motsvarande för 2018-2022 är ca 301 bostäder per år, varav ca 98 bostäder i FB. Bostadsbeståndet fördelas med 64 % småhus och 36 % bostäder i FB.

Enligt den senaste befolkningsprognos beräknas befolkningen öka med i genomsnitt knappt 500 personer/år fram t o m år 2017 och drygt 500 personer/år under 2018-2022. Födelsenettet utgörs av drygt 190 personer per år. Resterande befolkningsökning utgörs av flyttningsnett.

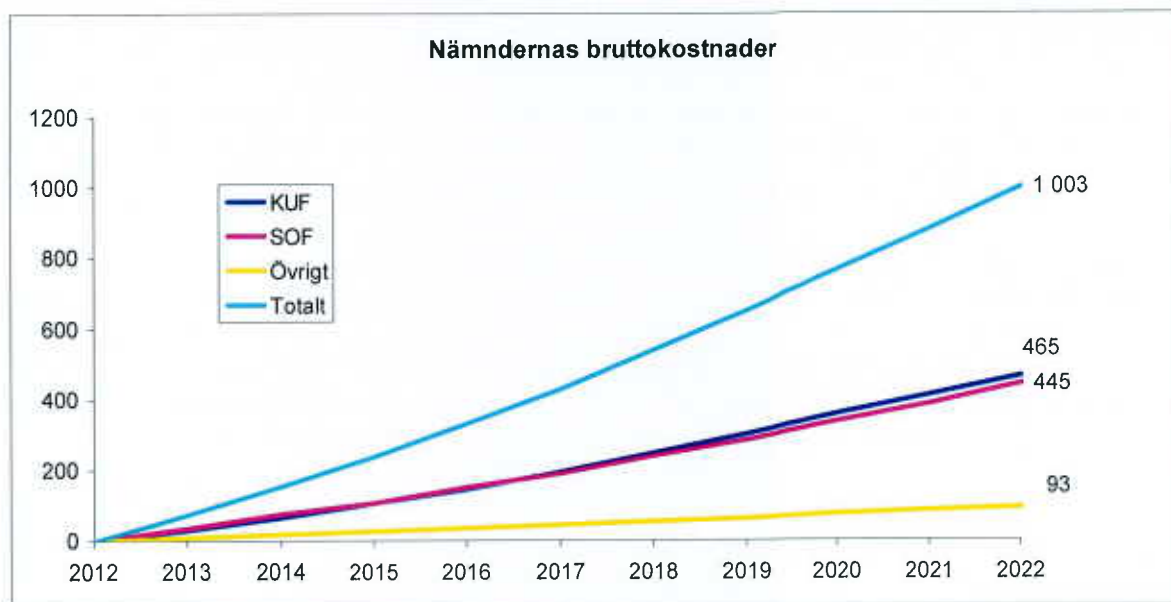
Andelen personer i åldersgruppen 20-64 år kommer att fortsätta minska medan andelen åldersgruppen 65 och äldre ökar.

De kommunalekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna belyses utifrån befolkningsutveckling och kända förändringar av lagstiftning och andra förutsättningar

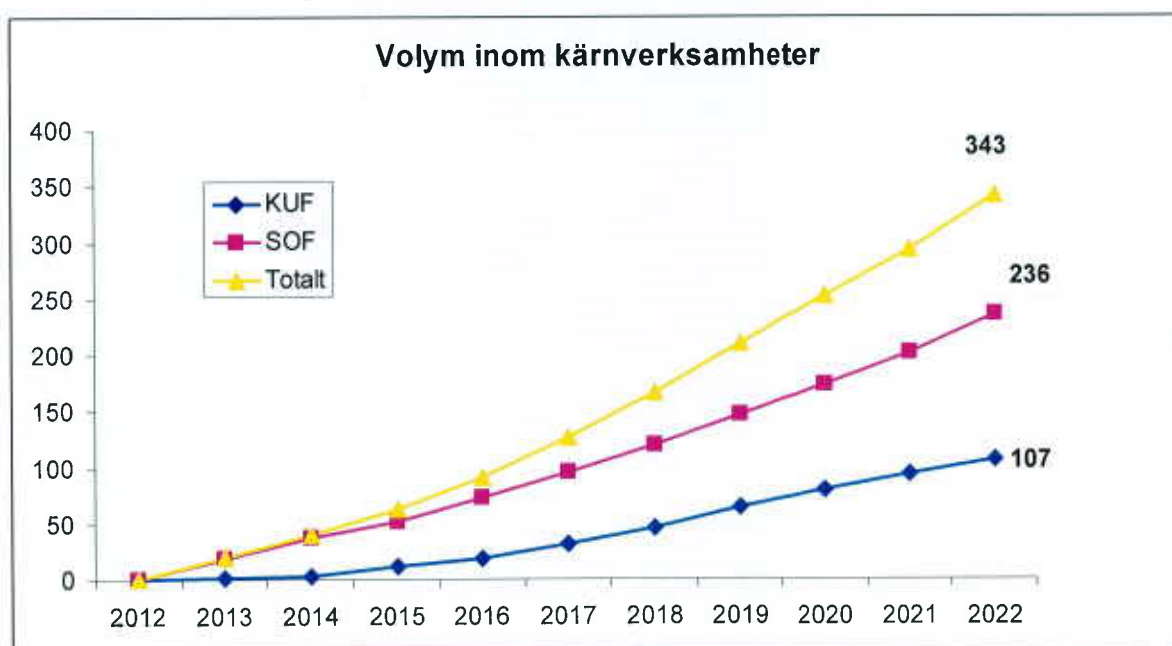
Under 2012-2022 är det drygt 500 medarbetare som kommer att uppnå pensionsåldern (65 år) dvs. ca 50 personer per år under perioden. Allt fler stannar kvar i yrkeslivet längre än till 65 års ålder. Rekryteringsbehov inom kommunen är beroende av hur omfattningen och andelen i egen regi inom olika verksamhetsområde kommer att utvecklas under prognosperioden.

Kommunens utveckling inom samtliga verksamhetsområden

Den sammanlagda bruttokostnadsökningen för samtliga verksamhetsområden beräknas uppgå till ca 1 miljarder kronor mer än under år 2012. Detta fördelas med ca 640 Mkr för indexuppräknig (64 %) och 365 Mkr för volymökning (36 %).

Av kommunens totala kostnadsökning under 10-årsperioden svarar volymökningarna för knappt 365 Mkr av ökningen (varav ca 343 Mkr inom vård- och omsorg samt pedagogisk verksamhet).

Den sammanlagda driftkostnadsökningen för volymen beräknas uppgå till ca 343 Mkr år 2022 jämfört med år 2012. Område förskola och skola beräknas öka med ca 107 Mkr (31 %) medan vård och omsorg beräknas öka med ca 236 Mkr (69 %).

Äldreomsorgen är den verksamhet som beräknas öka mest, ca 190 Mkr fram till år 2022. Individ och familjeomsorg visar den lägsta kostnadsutvecklingen med ca 8 Mkr år 2022. Merkostnaden beräknas till ca 28 Mkr för grundskolan, ca 36 Mkr för förskolan och ca 30 Mkr för gymnasium.

Inom området vård och omsorg beräknas äldreomsorgen öka med ca 190 Mkr. Kostnaderna för LSS och psykiskt funktionshindrade beräknas öka med ca 40 Mkr. Den åldrande befolkningen i kommunen medför ett successivt ökande resursbehov, främst för personer i åldern 80 och äldre.

Strategiska utvecklingsområden

Antalet anställda i kommunen har minskat från 2 089 (år 2006) till 1 685 (år 2011). Detta är en minskning med 404 personer och förklaras i första hand av att omfattningen/volymen i egen regi inom olika verksamhetsområden har minskat. Rekryteringsbehov inom kommunen är beroende på hur omfattningen och andelen i egen regi inom olika verksamhetsområde kommer att utvecklas under prognosperioden. Ett område som det dock redan i dag råder brist på är kvalificerad arbetskraft inom samhällsbyggnadsområdet, där ett fortsatt stort behov av arbetskraft väntas. Andelen av verksamheten i egen regi har minskat i olika verksamhetsområde enligt nedan:

Verksamhet	År 2006	År 2011
• Förskola	75%	65%
• Grundskola	83%	72%
• Gymnasium	42%	19%
• Äldre boende	85%	18%
• Hemtjänst	88%	68%

Pedagogisk verksamhet

Det finns ett utbyggnadsbehov av förskolan i Runö (del av västra omvandlingsområdet) med 3-4 avdelningar för att minimera stora omflyttningar av barn och personal. I andra områden väntas antalet barn minska (Skånsta med två avdelningar och Margretelund med fyra avdelningar).

Kommunen håller på att se över behovet av flexibla/moderniserade lokaler för skolor. Beräknat utifrån befolkningsprognosen, kapaciteten i de kommunala skolorna och tillgång på fristående skolor i kommunen, krävs ingen utbyggnad av kommunala skolor.

En förändring i den nya skollagen (2010:800) innebär att varje förskola ska ha behöriga förskollärare. Det anges inte hur många per förskola men dessa förskolelärare har ett särskilt ansvar gällande uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten samt det pedagogiska arbetet. Därför är det viktigt att se över hur Österåkers kommun kan locka hit nyexaminerade förskollärare men samtidigt bibehålla de anställda. En annan förändring är det systematiska kvalitetsarbetet där skollagen tydligare talar om kvalitet och utvärdering. Detta ställer krav på förskolorna att utveckla sitt arbetssätt inom systematiska kvalitetsarbetet.

Skolverket har genom sitt analysverktyg SALSA konstaterat att föräldrarnas utbildningsbakgrund, andelen pojkar och andelen elever med utländsk bakgrund är avgörande kriterier för hur väl elever lyckas att nå målen i skolan. I kommunen finns det skolenheter med en betydligt högre del elever inom dessa kategorier än andra. Detta innebär att en resursfördelning som inte tar hänsyn till sådana strukturella faktorer inte kan betraktas som likvärdig. I dagsläget fördelas ca 1,7 Mkr via SALSA modellen. Kommunen har även förstärkt resurser till elever/barn i behov av särskilt stöd med 4 Mkr och ersättning för deltidsbarn inom förskoleverksamhet har ökat med upp till 53,5 % i budget 2012.

Det ökade antalet elever med diagnoser kan innebära att antalet platser i kommunens särskilda undervisningsgrupp för elever med diagnos inom autismspektrum behöver utökas. Verksamheten behöver också utöka sin målgrupp för att bättre möta behovet av anpassad undervisning för elever med angränsande diagnoser och omfattande svårigheter, t ex elever som tidigare undervisats i särskolan. Om den kommunala verksamheten inte täcker behovet kan dessa elever söka sig till alternativ som erbjuds av fristående skolor utanför kommunen.

Vård- och omsorg

Kommunen behöver under kommande 10-års period (i) prioritera det förebyggande arbete och insatser för att minska/skjuta fram behov av vård- och omsorgsinsatser, (ii) utveckla olika former av korttidsvistelse och dagverksamheter som stöd för kvarboende och (iii) skapa särskilda boendeformer för personer med mycket omfattande vård- och omsorgsbehov samt de med kognitiva nedsättningar.

Efterfrågan på LSS-insatser riktade till barn kommer att öka. Allt fler barn får diagnoser relativt tidigt, vilket också gör att familjerna ansöker om stöd tidigt. Insatser som då kommer att öka i volym är ledsagning, avlösning, korttidsvistelse och korttidstillsyn.

Daglig verksamhet behöver utveckla nya verksamhetsformer för att möta olika behov. Kommunen bör fokusera sitt arbete på att i samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att kunna ha ett lönearbete.

Boeندهefterfrågan för vuxna kommer att öka, framförallt på serviceboende. När det gäller bostäder för psykiskt funktionshindrade måste en avvägning göras mellan utökning av gruppboendestäder i kommunen eller fortsatt köp av HVB-placeringar ute i landet.

Kostnaderna för personlig assistans tros öka i något högre takt än befolkningsutvecklingen. Kommunen kan till viss del påverka efterfrågan av personlig assistans med hjälp av kvaliteten på andra möjliga insatser.

Individ och familjeomsorg

Då barn/ungdomars behov av stöd blir allt mer omfattande, krävs placering i allt mer kvalificerade familjehem. En Utveckling av öppenvård på hemmaplan i stället för på institution är att föredra.

Föräldrasamtal under sakkunnig ledning för att uppnå samarbete kring barnets bästa och dess fortsatta kontakt med båda föräldrarna bör prioriteras.

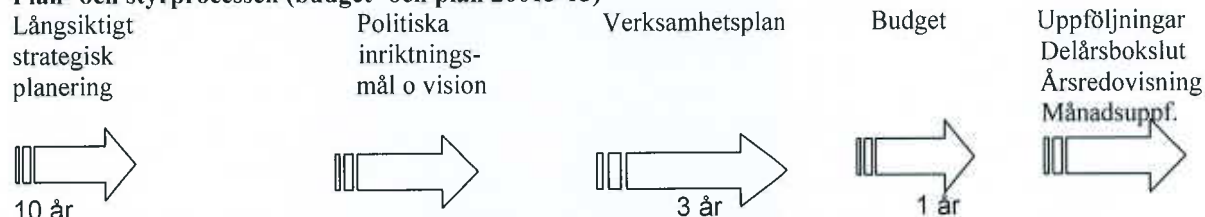
Verksamheten är ständigt ett strategiskt utvecklingsområde till följd av konjunktrens svängningar och sysselsättningsläget. Samverkan med andra myndigheter om rehabilitering, arbete eller arbetsmarknadsinsatser såsom praktikplatser så att människor snabbt kommer i egen försörjning behövs.

Tendensen är en ökad problembild med anledning av alkohol och andra droger även hos etablerade personer. Därför behövs förebyggande åtgärder på grupp- och individnivå, exempelvis återfallsprevention. Utvecklingen av kommunens öppenvård pågår och är ett sätt att möta kostnadsutvecklingen och erbjuda mer kvalificerad vård på hemmaplan. Verksamhetens öppenvårdsmottagning bör svara upp mot allt större efterfrågan.

2 INLEDNING

Syftet är att skapa ett underlag som beskriver den långsiktiga utvecklingen i kommunen. Detta dokument ska utgöra underlag för ett politiskt ställningstagande om inriktningsmål och vision, som sedan i sin tur ska ligga till grund för den treårsbudget som budget och plan omfattar. I den av kommunfullmäktige beslutade planerings- och styrmodell ingår detta som ett första led och ska tas fram en gång per mandatperiod.

Plan- och styrprocessen (budget- och plan 20013-15)

Den 10-åriga utvecklingen belyses inom de tre huvudområdena

- tillväxt/exploatering, demografisk utveckling
- kärnverksamheterna pedagogisk verksamhet, vård och omsorg, socialtjänst
- ekonomi/finans

För att kunna bedöma den framtida utvecklingen i kommunen krävs en **omvärldsanalys**. Detta arbete görs inom samtliga verksamhetsområden och avser såväl de specialstuderade områdena som övriga områden inkl tillväxt/exploatering.

Fokus har lagts på att belysa de **kommunalekonomiska konsekvenserna 10 år** framåt i tiden utifrån befolkningsutvecklingen, där bostadsbyggandet är den variabel som påverkar utvecklingen mest. Hänsyn har också tagit till kommunens senaste översiktsplan och den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen 2010.

Även kända omvärldsförändringar av lagstiftning och andra förutsättningar för de kommunala verksamheterna har påverkat verksamheternas omfattning och ekonomin.

I kapitel 4 "framtidsscenario" redovisas de **strategiska verksamhetsområdena** som är större verksamheter med befolkningspåverkan, vilket därför särskilt belysts. Områdena utgörs av skola, vård och omsorg samt socialtjänst. Därutöver har kommunens övriga verksamhetsområde redovisat sina respektive framtidsscenario. Verksamhetsområdena består av Kultur- och fritids, Miljö- och hälsoskyddsämnden samt Byggnadsnämnden.

De aktuella utgångspunkterna för analysen av den långsiktiga ekonomin under den närmaste 10-årsperioden är **kommunens vision och mål**.

Målstyrning

I 8 kap 1 § kommunallagen finns ett nationellt mål om ”god ekonomisk hushållning”. Varje kommun ska själv definiera innebörden. För att skapa förutsättningar för god ekonomisk hushållning måste det finnas ett klart samband mellan mål, resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv innebär att kommunens medborgare får ut så mycket som möjligt för sina skattemedel. Utifrån ett finansiellt perspektiv innebär det att morgondagens kommunmedlemmar kan försäkras samma servicenivå som dagens invånare utan att skattenivån höjs

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2010 om en **vision** och styrmodell för Österåkers kommun. Visionen pekar på att kommunen skall vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun som flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass.

Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet. Kommunens övergripande mål (inriktningsmål) är:

- Tillväxt i en trygg och långsiktigt hållbar livsmiljö där vi utvecklar skärgårdens fördelar.
- Mångfald och valfrihet för medborgarna.
- Öppenhet genom god tillgänglighet och en bra medborgardialog.
- God service och effektivt resursutnyttjande.
- Den mest attraktiva arbetsgivaren bland länets kommuner.

För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts som i sin tur ska stödja kommunens verksamhetsplan. Kommunens **finansiella mål** har utvecklats enligt nedan:

- Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 98 % av skatt och bidrag som utgiftstak.
- Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjlig under mandatperioden 2011-2014 . Skattesatsen för år 2011 är 18:90.
- Kostnadsutveckling per invånare ska inte överstiga 3,5 % i snitt under mandatperioden.
- Investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat.
- Årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital ska reserveras för pensionsskulden i balansräkningen under posten eget kapital.

Följande **inriktningsmål** har tagits fram med hänsyn till kommunens vision och majoritetens överenskommelse

- Invånarna skall uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande för all kommunal service.
- Österåker skall vara bästa skolkommun i länet.
- Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade.
- Ekonomi i balans.

Respektive nämnd har tagit fram **resultatmål** utifrån Kommunfullmäktiges inriktningsmål tillsammans med nyckeltal. Detta kommer att följas upp vid delårsbokslutet och årsredovisningen.

3 FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 Kommunens och regionens utveckling

Kommunens ekonomi är i första hand beroende av omfattningen och kvalitén/ambitionen på den service som kommunen vid olika tidpunkter erbjuder, samt befolkningens betalningsförmåga i form av skattekraft.

Serviceutbudet är en funktion av de behov och den efterfrågan som olika befolkningsgrupper vid olika tidpunkter ställer och dessa gruppers storlek och geografiska fördelning.

Inflyttningen till kommunen och befolkningsutvecklingen totalt och hur den fördelas geografiskt och åldersmässigt är de faktorer som mest påverkar de kommunala verksamheterna och ekonomin. Vidare påverkar förändrade servicekrav beroende på lagändringar och nya prioriteringar, arbetslöshet etc.

Befolkningsutvecklingen är i sin tur beroende av bostadsbyggandet. Omvänt kan man säga att ett intresse för att bo i kommunen leder till ett tryck på bostadsbyggande. Kommunens attraktivitet är därmed beroende av många faktorer bl a det kommunala serviceutbudet och ekonomin men även hur miljön i vid mening uppfattas.

Österåkers kommun är en del av Stockholmsregionen och därvid starkt beroende av utvecklingen i regionen. Enligt den senaste Regionala utvecklingsplanen, RUFS 2010, kommer Stockholms län att öka sin befolkning ca 300 000-500 000 personer under den kommande 20-årsperioden. Detta kräver ett relativt stort bostadsbyggande om ca 170 000-260 000 bostäder i länet. En stor del av detta bostadstillskott behöver ske i de yttre regiondelarna, t ex Österåker. Kommunens attraktion som bostadsort utifrån lokaliseringen och utformningen av bostäderna kommer också att påverka nivån på inflyttningen. RUFS 2010 bedömer bostadsbyggandet i Österåker 2010-2030 till 150-300 bostäder per år.

Stockholmsregionen utgör en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Detta betyder bl.a. att platsen för boende och för arbete för den enskilde i många fall är skilda åt. Därför är goda kommunikationer inom regionen en nödvändighet. Standarden på bl.a. de kollektiva kommunikationerna för boende i Österåkers kommun är såldes avgörande för kommunens attraktivitet för boende. För närvarande pågår en utbyggnad av dubbelspår för Roslagsbanan.

Det pågår också en gemensam diskussion inom nordostkommunerna, inom ramen för STONO-samarbetet (Stockholm NordOst), kring sektorns gemensamma utvecklingsfrågor bl.a. spårtrafikens utveckling.

En prognos över bostadsbyggandet i kommunen, d.v.s. en bedömning av byggandet utifrån idag kända förutsättningar och projekt har gjorts. Utbyggnaden sker i stort enligt gällande översiktsplan. Utbyggnaden förstärker möjligheten till utbyggnad av spårtrafiken och är därmed också ur miljösynpunkt en fördelaktig utbyggnadsstrategi.

En förändrad struktur för den kommunala servicen erfordras genom tätortens utbredning. Skolor och förskolor i de centrala delarna behöver ersättas med nya i de nya bostadsområdena.

Det årliga bostadsbyggandet kommer att utgöra 2 % av beståndet, vilket är i enlighet med de högre utvecklingsalternativen i RUFSS. Procentuellt kommer bostadsbyggandet att vara högre i de små och mer perifera kommunerna som Österåker än i Stockholm och de mer centrala kommunerna.

En fortsatt utveckling i Åkersberga tätort bl.a. i centrala delar kring centrum och kanalens östra sida kommer att svara för drygt 45 %. Utvecklingen västerut inom bl.a. Täljöviksområdet och Västra Kanalstaden bedöms svara för ca 25 %. Förnyelseområdena, bl.a. Svinninge, kommer att svara för 20 %. Resterande 10 % kommer att ske spritt inom glesbygden bl.a. på Ljusterö.

Utbyggnaden i de centrala bostadsprojekten i Åkersberga tätort och delar av utvecklingen västerut innebär ett varierat bostadsutbud. Den gestaltningsmässiga och funktionella stadsmässiga tätortsutvecklingen kring centrum, kanalen och västerut kan bli avgörande för Åkersbergas utveckling och attraktion.

En utblick 30 år framåt visar en fortsatt utbyggnad av tätorten västerut i Täljöviken, Kanalstaden, Svinninge samt i övriga förnyelseområden kring Åkersberga.

3.3 Befolkningsutveckling 2012-2022

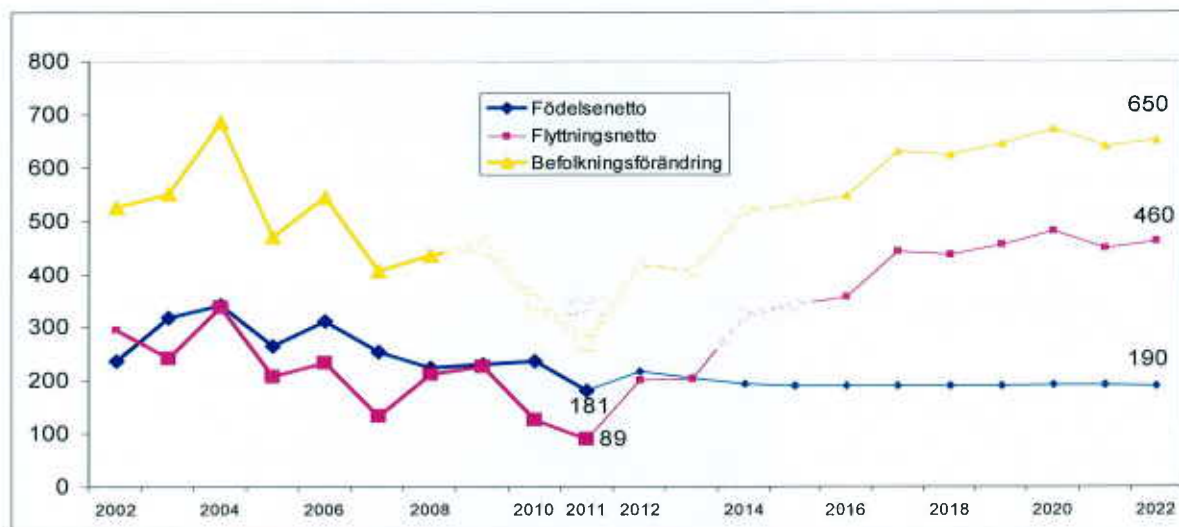
Befolkningsprognos 2011 har tagits fram utifrån olika variabler. Variablerna är fruktsamhet, dödlighet, in- och utflyttning oberoende av nybyggnation samt nybyggnation. Befolkningsförändringen kan ses som ett "resultat" av de fyra variablerna (födda, avlidna, in- och utflyttade). Inflyttningen till kommunen avser såväl flyttning till befintliga bostäder som till nybyggnation.

Prognosen för bostadsbyggandet är den variabel som i störst utsträckning påverkar befolkningsutvecklingen fördelat på åldrar och geografiska områden. Befolkningsprognosen uppdateras varje år utifrån föregående års befolkning per 31 december.

Fördelat på två tidsperioder beräknas bostadsbyggandet uppgå till i genomsnitt ca 360 bostäder/år fram till år 2017, varav ca 100 bostäder i flerbostadshus (FB). Motsvarande för 2018-2022 är ca 400 bostäder per år, varav ca 100 bostäder i FB. Det befintliga bostadsbeståndet består till ca 70 % småhus och till 30 % bostäder i FB och beräknas i stort sett att bibehållas.

Resultatet av befolkningsprognos 2011, som omfattar åren 2012-2022, visar en befolkningstillväxt om ca 5 900 personer, i genomsnitt ca 590 personer/år under tidsperioden 2012-2022. Födelsenettet utgörs av drygt 210 personer per år. Resterande befolkningsökning utgörs av flyttningsnettot.

Under åren 2018-2022 beräknas flyttningsnettot vara högre jämfört med periodens tidigare år, vilket beror på högre nybyggnation. De nya bostadsområdena på Täljö och Svinninge beräknas vara inflyttningsklara med början år 2018.

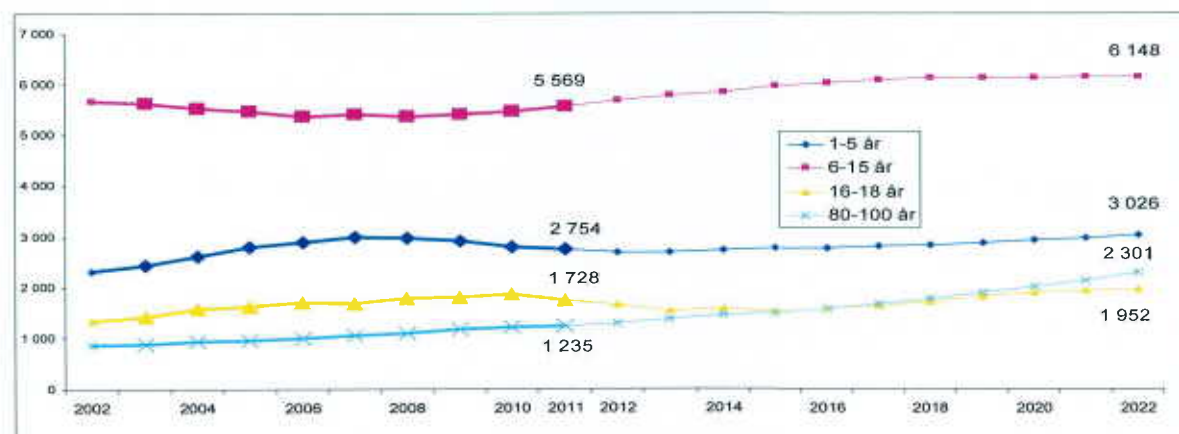
Andelen personer i åldersgruppen 20-64 år kommer att fortsätta minska medan andelen personer i åldersgruppen 65 och äldre ökar. Befolkningen i kommunen har olika behov av service främst beroende på ålder. Högst servicebehov/efterfrågan har följande åldersgrupper:

- 1-5 år (förskola)
- 6-15 år (grundskola)
- 16-18 år (gymnasium)
- 80 år och äldre

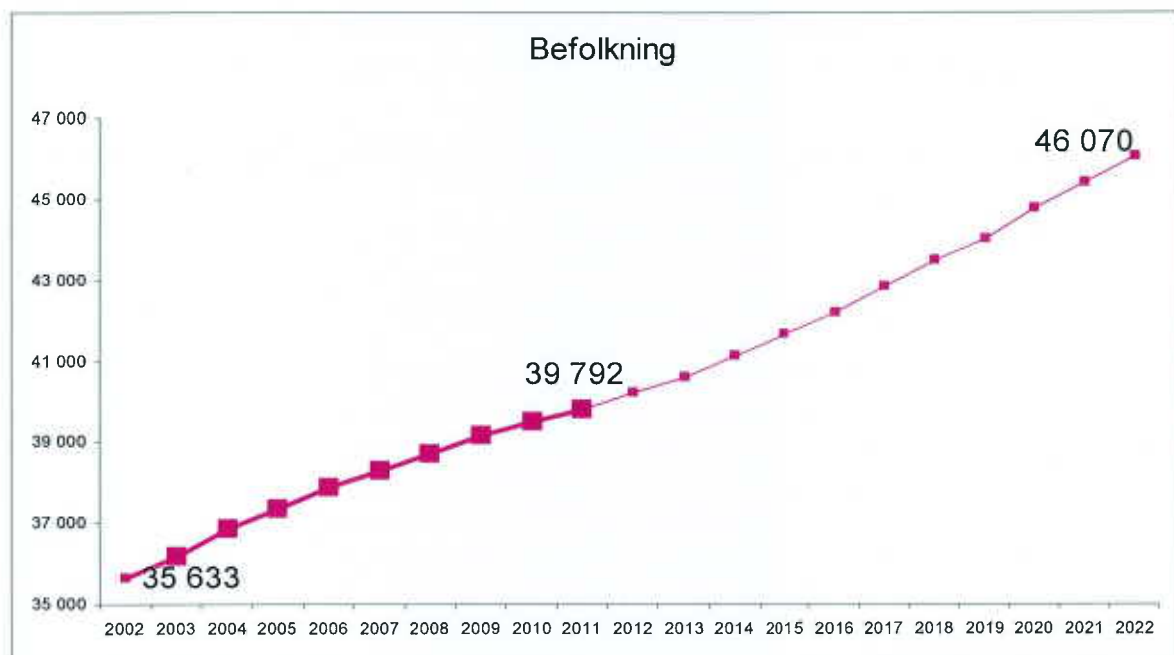
Befolkningen i åldersgruppen 1-5 år ökar successivt under tidsperioden. Antagande om efterfrågan om 93 % betyder att ytterligare ca 250 barn ska beredas plats i förskolan fram till år 2022.

Befolkningen 6-15 år ökar i början av perioden till och med år 2019 och förblir sedan oförändrad under resten av perioden. Antalet barn i grundskolan beräknas till ca 600 barn år 2022 jämfört med år 2011. Inom fritidshemsverksamheten beräknas behov av ytterligare 100 fritidsplatser fram till år 2022. Efterfrågan beräknas till 94 %.

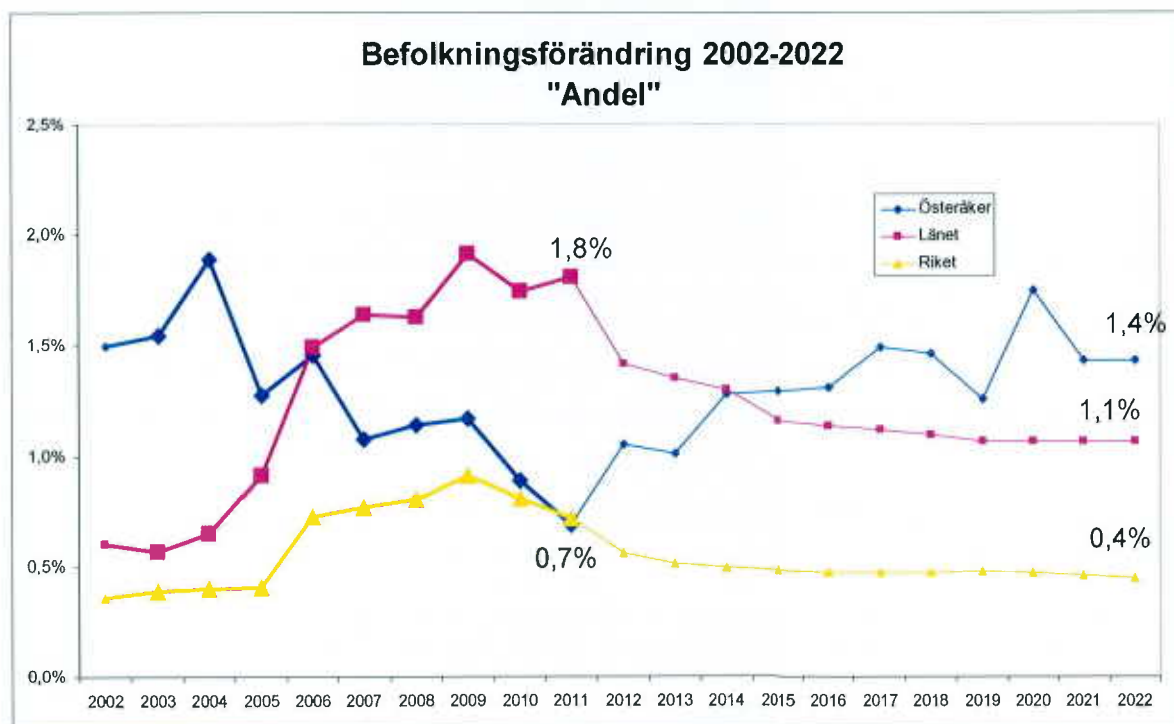
Befolkningsutvecklingen för ungdomar 16-18 åringar minskar i början av perioden och ökar successivt fr.o.m. 2016. Antalet gymnasieelever kommer bli ca 200 fler jämför med år 2011. Det går även att utläsa att invånarantalet i åldersgruppen 80 år och äldre beräknas öka med ca 1000 personer. Utvecklingen pekar mot en fördubbling om ca 10 år.

Som framgår av nedanstående diagram är Österåkers en tillväxtkommun och dess invånare ökar med i genomsnitt knappt 500 personer per år fram t.o.m. år 2017 och drygt 500 personer per år under 2018-2022. Antal invånare prognostiseras uppgå till 46 070 år 2022.

Befolkningsförändringen i Österåkers kommun har beräknats bli högre i förhållande till övriga riket. Endast år 2011 ligger Österåkers kommuns befolkningsförändring på samma nivå som riket. Relativt Stockholms län beräknas kommunens förändring lägre t.o.m. 2014. Efter 2015 förändras befolkningen i större utsträckning än övriga länet.

3.4 Infrastruktur

3.4.1 Gator, vägar och kommunikation

Utvecklade kommunikationer är en nödvändig förutsättning för den beräknade bostads- och befolkningsutvecklingen.

Trafikprognosen som utförts visar att det redan inom de närmaste åren kommer att uppstå svåra kapacitetsproblem på väg 276/Roslagsvägen genom Åkersberga. Trafiken år 2030 förväntas ha ökat från ca 20 000 fordon 2008 till ca 30 000 fordon per dygn. För att få ett fungerande transportsystem i kommunen krävs både fysiska åtgärder och förändrade transportvanor. I gällande Trafikplan 2010 anges en strategi som kräver omfattande satsningar på kollektivtrafik och en ökad andel gång- och cykeltrafik. För de regionala resorna bör erbjudas ett kapacitetsstarkt och effektivt kollektivtrafiksystem med goda kontakter mot den regionala kärnan i Täby-Arninge, mot centrala Stockholm samt till övriga regionala mål inom nordostkommunerna inklusive Arlanda.

Ett övergripande cykelvägnät bör ordnas som täcker centralorten och sammanbinder kommundelarna inklusive Svinninge och på längre sikt även Ljusterö. Systemet bör även kopplas till det regionala cykelvägnätet och till viktiga bytespunkter för kollektivtrafiken. Centrala Åkersberga blir ett än viktigare nav i resandet och får samtidigt en utökad roll för stadsstrukturen.

Utformning och gestaltning av gatumiljöer i centrum utgår från alla trafikantgruppers krav på estetik, tydlighet och orienterbarhet. Gångtrafiken ska vara prioriterad och dess rörelsemönster ligga till grund för hur den offentliga miljön utformas. Kollektivtrafiken bör effektiviseras och kapacitetsförstärkas genom effektivare linjenätuppbyggnad och kollektivtrafikinriktad bebyggelseplanering. Tillgängligheten till kollektivtrafik ska underlättas genom utbyggnad av cykelförbindelser, cykelparkeringar och infartsparkeringar.

Genom att fördela biltrafiken på ett mer finmaskigt gatunät än idag kan trafiken minskas i överbelastade korsningar längs väg 276. Lokal trafik som inte behöver åka ut på väg 276 ska kunna välja andra färdvägar.

Även om en stor del av bebyggelseutvecklingen sker inom eller i anslutning till befintlig bebyggelse kommer stora infrastrukturinvesteringar behövas både avseende det övergripande vägnätet och den kollektiva spårtrafiken. Förbindelserna mellan E18 och Åkersberga skall vara snabba och ha god kapacitet och säkerhet. Detsamma gäller väg 276 från Åkersberga norrut mot Roslagskulla som är en viktig förbindelse för Ljusterö och skärgården.

De större projekten, såsom upprustning av väg 276 från Rosenkälla, genomfarten och ny förbifart genom Åkersberga samt Roslagsbanans upprustning är statliga och regionala investeringar. Av den av länsstyrelsen beslutade länsplanen för 2010-2021 framgår att endast etapp 1 av utbyggnaden av väg 276 är finansierad. Andra större vägprojekt såsom Svinningevägen och andra huvudgator kommer att innebära stora kommunala investeringar. Gång- och cykelvägnätets utbyggnad följer gång- och cykelplanen från 2008 med investeringar om ca 20-25 mkr per år, vilket innebär ca 2 500 m gång- och cykelväg per år. Nybyggnation av kommunala gator samt gång- och cykelvägar ökar även behovet av resurstillskott till drift och underhåll. Lokalvägnätets finansiering är beroende av vem som är huvudman. Utökade behov av ett starkt kollektivtrafiknät kan föranleda utökad kommunalt huvudmanskap.

3.4.2 IT

Utvecklingen mot en IT-infrastruktur med hög kapacitet (bredband) som täcker en tillräckligt stor yta i kommunen är en av flera förutsättningar för att Österåkers kommun skall kunna fungera effektivt.

Bredband förenklar företagsetableringar och medborgare får tillgång till olika former av elektroniska tjänster. Tjänster i detta sammanhang kan innebära traditionell Internet, ip-telefoni, övervakningstjänster, telemedicin, distansundervisning, interaktiv videokommunikation m.m. I en kommun där befolkningen är relativt utspridd, är olika former av kommunikation en strategisk fördel. För Österåkers kommun innebär det också en utveckling mot ökad rationalisering av olika tjänster mot medborgare eller i hur en förvaltning, t.ex. Vård och omsorg, kan genomföra sitt uppdrag på ett effektivare sätt.

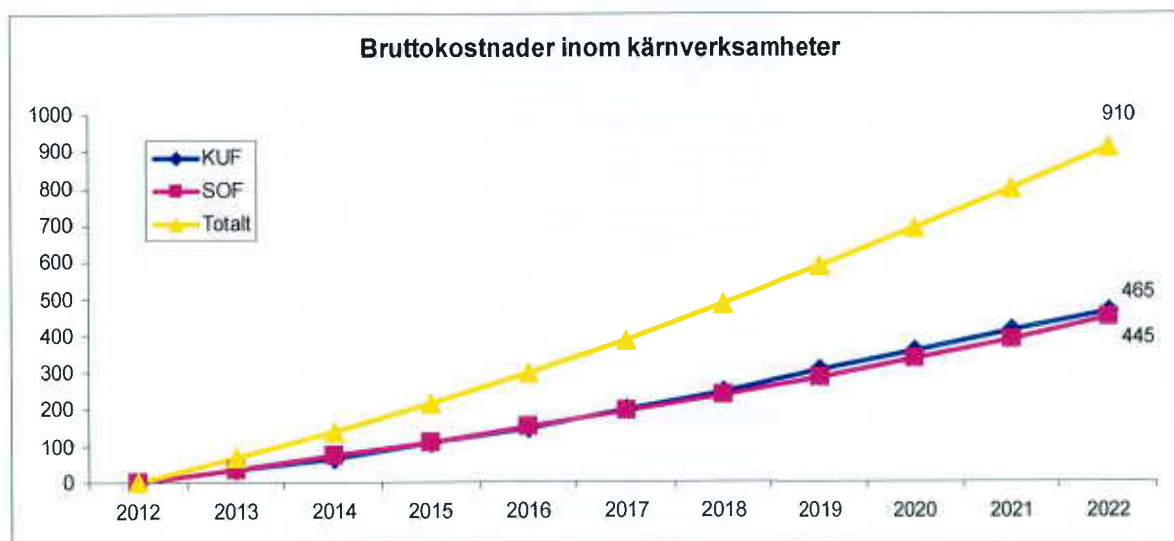
Det är viktigt att vara medveten om att en väl utbyggd IT-infrastruktur i sig inte medför dessa fördelar. Det är de tjänster som fyller infrastrukturen som är viktiga.

De statliga infrastrukturpengarna kommer, givet att Länsstyrelsen godkänner föreslagna projekt, att utgöra en stabil fortsättning i en utbyggnad mot bredband även inom kommunens glesbygdsområden. I en framtida utveckling är det väsentligt att i samband exploatering av olika områden redan under byggprocessen tas höjd för en bredbandsetablering.

4 FRAMTIDSSCENARIO

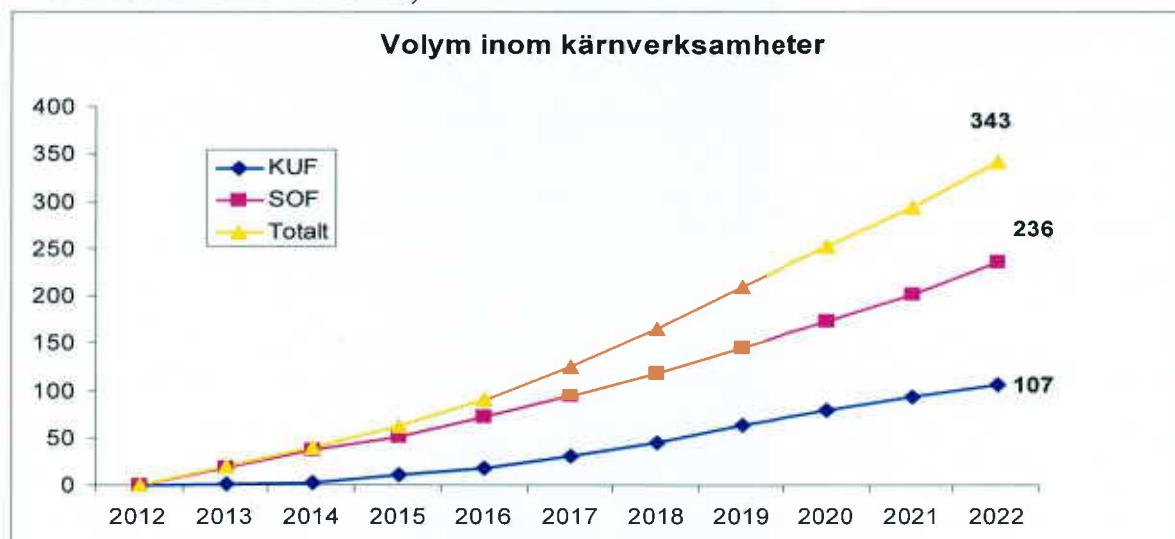
4.1 Strategiska områden

Valda strategiska områden är förskola, skola, vård och omsorg samt socialtjänst. Utvecklingen inom områdena beräknas utifrån befolkningsutveckling och omvärldsfaktorer.

Bilden visar kostnadsutvecklingen per verksamhet fr.o.m. år 2012 (0) t.o.m. år 2022. För KUF avser kostnader för pedagogisk verksamhet dvs. förskole- och skolverksamhet. För SOF avser vård- och omsorg inkl. kostnader för individ och familjomsorg samt kostnader för funktionshindrade. Den sammanlagda kostnadsökningen för samtliga strategiska områden beräknas uppgå till ca 910 Mkr mer relativt år 2012.

Som framgår av nedanstående diagram beräknas socialförvaltningen vara den mest kostnadskrävande för volymförändringar, då posten kommer att öka med 236 Mkr år 2022 jämfört med år 2012 (varav ca 190 Mkr för äldreomsorg). Kostnader för volymökning inom pedagogisk verksamhet beräknas öka med 107 Mkr för år 2022 jämfört med år 2012 (varav ca 35 M kr för förskoleverksamhet).

4.1.1 Pedagogisk verksamhet

Kultur- och utbildningsnämndens ansvarsområde och verksamhet omfattar bl.a. förskola och skola. Nämndens uppgift är att finansiera, ta fram riktlinjer, hantera avgifter och ersättningar, följa upp resultat och kvalitet samt informera om nämndens olika verksamhetsområden. Nämnden fattar också beslut om vårdnadsbidrag och vissa övriga myndighetsbeslut, t ex mottagande i särskola och skolpliktsbevakning. Kultur – och utbildningsnämnden gör också beställningar av verksamhet som inte är lagstiftad t.ex. öppen förskola. För att uppfylla kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål för mandatperioden 2011-2014, varumärkesplattformen samt Vision 2020 måste en samverkan mellan olika ansvarsområden ske.

Sammanlagt beräknas kostnadsökningen från år 2013 till år 2022 uppgå till knappt 465 Mkr inkl kultur och fritid jämfört med år 2012. Detta avser ca 358 Mkr indexuppräkningsökning och 107 Mkr volymförändringar, varav ca 36 Mkr för förskolan, ca 28 Mkr för grundskolan och ca 30 Mkr för gymnasiet.

4.1.1.1 Förskola, familjedaghem

Förskoleverksamhet omfattar barn mellan 1-5 år och bedrivs i form av förskola, familjedaghem och öppen förskola. Avgiftsfri allmän förskola erbjuds 525 timmar per år från höstterminen det år barnet fyller tre år. Det finns både fristående och kommunala anordnare inom kommunen. Verksamheten finansieras genom en barnomsorgsavgift som är lika för alla anordnare. Kommunen tillämpar faktisk lokalersättning vilket är avsett att ge mer likvärdiga villkor för kommunala och fristående utförare.

Kultur – och utbildningsnämnden fattar beslut om godkännande av fristående huvudmän för förskola och om bidrag för pedagogisk omsorg, t ex familjedaghem. För dessa verksamheter har nämnden även ansvar för tillsyn. Statens skolinspektion ansvarar för tillsyn av kommunalt driven verksamhet.

Antalet folkbokförda förskolebarn ökar från 2 683 barn 2012 till 3 026 barn år 2022, en ökning med ca 340 barn totalt. Antalet barn i förskolan har minskat med ca 80 varje år under 2009 -2011. Även 2012 visar befolkningsprognosen att minskningen fortsätter med 73 barn för att sedan börja öka igen.

Lokalkapacitet för förskola

Per januari 2012 finns ledig kapacitet i ett fåtal förskolor, ca 95 platser utspridda runt om i kommunen av totalt ca 2 500 platser. Under januari till maj fylls de lediga platserna. Behovet 2013-2022 är ca 100 nya platser i förskola eller familjedaghem i främst nybyggnadsområden. Nyttjandegraden av förskola har ökat från 84 % år 2005 till 92,5 % 2011.

Område med behov av nybyggnation av förskolor

Runö, del av västra omvandlingsområdet: + 89

I samband med nybyggnation av Kanalstaden, enligt prognos till 2017, behövs en förskola i området med 3-4 avdelningar.

Områden där antalet barn kommer att minska

Skånsta: - 41 barn

Margretelund: - 88 barn

Särskilt stöd/tilläggsbelopp

I grundpengen finns huvuddelen av resurserna för särskilt stöd. De allra flesta barn ska därför få stöd inom den ordinarie verksamheten. För barn med omfattande funktionsnedsättningar som har behov av extraordinära stödinsatser kan Kultur – och utbildningsnämnden besluta om ett tilläggsbelopp utöver pengarna. Enligt skollagen är kommunen skyldig att ge bidrag och tilläggsbelopp för särskilt stöd till fristående huvudmän enligt samma grunder som till kommunens egna verksamheter. Fristående huvudmän kan överklaga kommunens beslut hos allmän förvaltningsdomstol, vilket innebär att domstolen kan fatta beslut om ett annat belopp än det som kommunen beslutat om. Kultur- och utbildningsnämnden finansierar även en kommunövergripande förskolegrupp för barn med diagnos inom tal – och språkstörning i samverkan med landstinget.

Strategiska utvecklingsområden, förskola

- Kvalitén i verksamheten behöver förbättras så att varje barns behov kan tillgodoses. Andelen pedagoger i verksamheten bör öka och det krävs bra arbetsvillkor för personalen för att arbetet ska bli attraktivt. Förnyelse/ förändringsarbete ska kunna fortsätta för att höja kvalitet. Vi måste ha klara mål för verksamheten som vi kan leva upp till.
- Viktigt att trenden bryts med ökat antal barn som har behov av särskilt stöd. Det sker bäst genom att grundförutsättningarna förbättras.
- Antalet diagnoser inom främst autismspektrumtillstånd och ADHD har ökat under de senaste åren även för förskolebarn. Med tidiga insatser och ett förebyggande arbete i förskolan minskar behovet av extra insatser till barn i behov av särskilt stöd i grundskolan. En god intention i förskolan är inkludering så långt det är möjligt inom förskolan utan specialanpassade förskolegrupper.

4.1.1.2 Grundskola, förskoleklass och fritidshem

I kommunen finns idag fem fristående och fjorton kommunala skolor. Kultur – och utbildningsnämnden finansierar skolor, fritidshem, förskoleklass med en peng per elev, lika för kommunala och fristående huvudmän. Österåkers kommun tillämpar faktisk lokalersättning för alla utbildningsverksamheter inom kommunen.

Fristående skolor

För att starta en fristående skola, förskoleklass och fritidshem krävs tillstånd från Statens skolinspektion. När en fristående huvudman fått ett tillstånd har de rätt till bidrag från elevens hemkommun. Bidraget ska beräknas enligt samma grunder som till kommunens egna verksamheter. Skolinspektionen ansvarar för tillsyn av fristående skolor, förskoleklass och fritidshem.

Förskoleklass

Förskoleklass erbjuds från höstterminen det år barnet fyller sex år vid den skolenhet där barnet ska börja skolan. Förskoleklassen är frivillig och avgiftsfri. Fritidshem erbjuds utifrån behov från och med förskoleklass till och med höstterminen det år eleven fyller 13 år. Fritidshemmet är avgiftsbelagt. Maxtaxa gäller. Elever med funktionsnedsättning och som ingår i personkretsen för lagen om särskilt stöd (LSS), som har behov av fritidsverksamhet efter 13 års ålder kan ansöka om korttidsverksamhet genom kommunens socialtjänst.

Särskola

Särskola är en skolform för elever som på grund av utvecklingsstörning inte kan följa undervisningen i grundskolan. Inom särskolan läser eleverna enligt särskolans kursplaner. Kultur – och utbildningsnämnden fattar beslut om mottagande i särskola. En elev som är mottagen i särskolan kan också få sin undervisning i en grundskoleklass om vårdnadshavarna och rektor är överens om det (integrerad elev). Verksamheten finansieras genom skolpeng och ett schablonbidrag i fyra nivåer utifrån elevens stödbehov. Särskola finns på två av de kommunala skolorna.

Elever med autismspektrumtillstånd och svag begåvning som tidigare tagits emot i särskolan, ska enligt den nya skollagen i stället tas emot i grundskolan och gymnasieskolan. För att tas emot i särskolan krävs även en diagnostiserad utvecklingsstörning. Elever inom målgruppen har ett omfattande behov av stöd i skolsituationen vilket ställer stora krav på anpassning och kompetens i de mottagande enheterna. Budget för tilläggsbelopp behöver därför utökas för att möta det ökade behovet av särskilt stöd inom denna elevgrupp. Särskolans budget förväntas minska med motsvarande belopp eftersom elevgruppen tidigare tillhört särskolans målgrupp. Detta ska följa principer för volymförändringar dvs. prestationsbudgetering.

Tilläggsbelopp för särskilt stöd

I skolpengen finns huvuddelen av resurserna för särskilt stöd. Särskilt stöd ska i möjligaste mån ges inom den ordinarie gruppen. Enligt skollagen är en elevs hemkommun skyldig att fatta beslut om tilläggsbelopp för särskilt stöd till fristående huvudmän. Fristående huvudmän kan överklaga kommunens beslut om tilläggsbelopp hos allmän förvaltningsdomstol. För närvarande fattar Kultur – och utbildningsnämnden beslut om tilläggsbelopp till både fristående och kommunala huvudmän. Det finns också öronmärkta resurs för barn i behov av särskilt stöd.

Beställningar

Kommunövergripande undervisningsgrupper

För närvarande gör Kultur – och utbildningsnämnden beställningar avseende särskilda undervisningsgrupper för elever med särskilda behov. Sammanlagt finns ca 100 elever i sådana grupper. Grupperna finansieras genom skolpeng per elev och ett anslag. Eleverna tillhör formellt den skolenhet som anordnar den särskilda undervisningsgruppen. Det finns en ökad efterfrågan av ytterligare platser i dessa grupper utifrån det ökade antalet elever med diagnos och svårigheter att tillgodose stödbehoven i den ordinarie verksamheten. Kommunen kommer att se över organisation och finansiering av dessa verksamheter utifrån regler om särskild undervisningsgrupp i den nya skollagen.

Lokaler för skola

Utifrån befolkningsprognosen, kapaciteten i de kommunala skolorna och tillgång på fristående skolor i kommunen krävs ingen utbyggnad av kommunala skolor. 87 % av eleverna går i skolor i Österåkers kommun, för år 6-9 är siffran 76 %.

Lära i Österåker som idag driver Fredsbergsskolan utökar antalet platser och etablerar en ny skola i Svinningeområdet. Prolympia som idag har skolår 6 – 9 planerar att utöka med de yngre skolåren i centrala kommunen.

Nya etableringar av fristående skolor kommer att innebära ökade lokalkostnader om inte avvecklingar kan ske i andra lokaler.

Strategiska utvecklingsområden grundskola, förskoleklass och fritidshem

- Upprustning av lokaler behöver göras liksom satsningar på IT /teknisk utrustning och utbildning. De kommunala skollokalerna behöver också optimeras utifrån elevunderlag och pedagogiska behov, t ex genom att vid ombyggnad fokusera på flexibelt användbara lokaler som kan anpassas utifrån elevvolymen och pedagogiska strategier som utvecklas genom tiderna.
- Skolverket har genom sitt analysverktyg SALSA konstaterat att föräldrarnas utbildningsbakgrund, andel pojkar och andel elever med utländsk bakgrund är avgörande kriterier för hur väl elever lyckas att nå målen i skolan. I kommunen finns skolenheter som har en betydligt högre del elever inom dessa kategorier än andra, vilket innebär att en resursfördelning som inte tar hänsyn till sådana strukturella faktorer inte kan betraktas som likvärdig. Idag fördelas endast 0,7 % av den totala skolpengen enligt SALSA (1,7 mkr). En förändring skulle kunna ske så att 2 % av skolpengen fördelas enligt SALSA. Detta för att ytterligare bidra till en mer likvärdig resursfördelning och för att uppnå målet om länets bästa skola.
- Skolverket har också konstaterat att lärarnas kompetens och relationen mellan elev och lärare är starkt bidragande faktorer för måluppfyllelsen. I den nya skollagen ställs nu krav på behöriga lärare och man har infört en legitimation. Obehöriga lärare får till exempel inte anställas tills vidare och får inte sätta betyg. Skolverket anordnar kompetensutveckling för lärare som behöver komplettera sin utbildning för att bli behöriga (lärarlyftet). Detta medför ökade kostnader för skolorna.

4.1.1.3 Gymnasieskolan

I kommunen finns ett stort utbud av olika gymnasieutbildningar. Det finns en kommunal gymnasieskola med högskoleförberedande (teoretiska) program och fyra fristående gymnasieskolor med både högskole- och yrkesförberedande program. I kommunen finns även en särskild grupp inom det samhällsvetenskapliga programmet för elever med diagnos inom autismspektrum, som finansieras genom programpeng och anslag från Kultur – och utbildningsnämnden. Verksamheten är fyraårig och omfattar ca 32 platser.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolan omfattar nationella och individuella program. Inom kommunen erbjuds individuellt program för elever med omfattande funktionsnedsättning, t.ex. autism s.k. verksamhetsträning. För elever som kan följa utbildningen på ett nationellt program i gymnasiesärskolan eller ett individuellt program med yrkesträning, köper kommunen platser i grannkommunerna eller fristående skolor.

Strategiska utvecklingsområden gymnasieskolan

- Det ökade antalet elever med diagnoser kan innebära att antalet platser i kommunens särskilda undervisningsgrupp för elever med diagnos inom autismspektrum behöver utökas. Verksamheten behöver också utöka sin målgrupp för att bättre möta behovet av anpassad undervisning för elever med angränsande diagnoser och omfattande svårigheter.
- Introduktionsprogram För de fem introduktionsprogrammen i den nya gymnasieskolan, finns ännu ingen gemensam prislista. En gemensam prislista avseende yrkesintroduktion kommer tas fram av Kommunerna i Stockholms län (KSL). De högre antagningskraven till gymnasieskolan som införts i den nya skollagen kan innebära att fler elever behöver tas emot på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan, vilket medför längre utbildningstid och därmed ökade kostnader för kommunen.
- Samarbetet inom kommunal vuxenutbildningen ökar inom länet bl.a. genom gemensam upphandling. Det finns möjlighet att delta i en stor upphandling med minst ca 15-20 andra kommuner i länet när två stora avtal går ut dvs. tidigast om två år.

4.1.2 Vård och Omsorg

Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområden omfattar äldreomsorg och omsorg om människor med fysiska och psykiska funktionshinder.

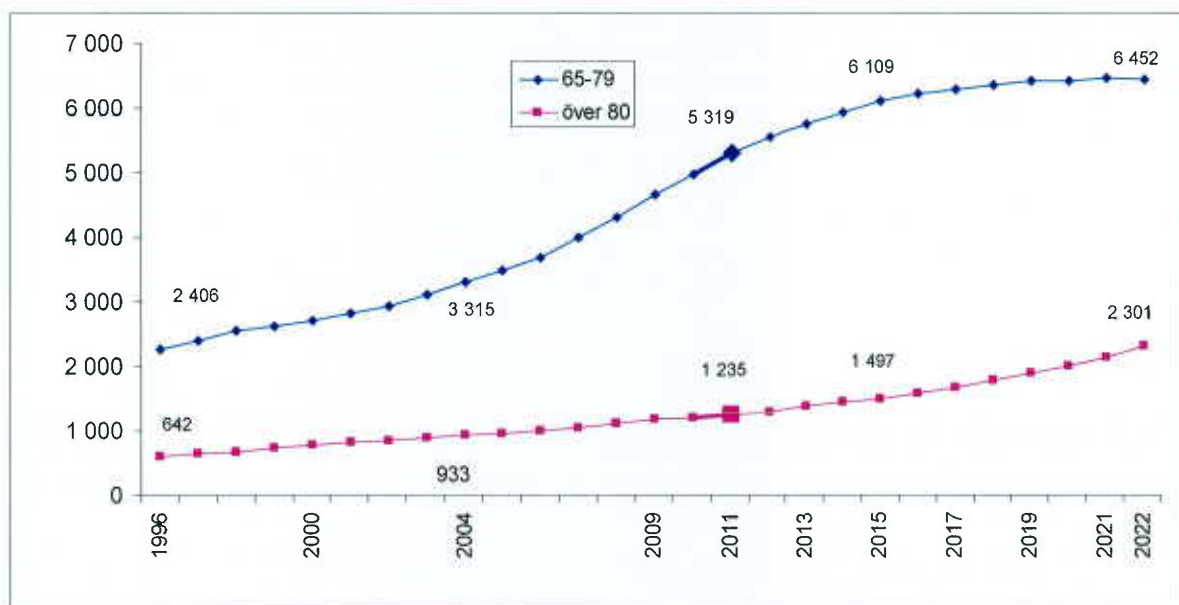
Sammanlagt beräknas kostnadsökningen från år 2013 till år 2022 uppgå till knappt 414 Mkr jämfört med år 2012. Detta avser ca 185 Mkr indexuppräknning och 230 Mkr volymförändringar, varav äldreomsorg har ökat med 190 Mkr, LSS med ca 25 Mkr och psykiatri med knappt 15 Mkr.

4.1.2.1 Äldreomsorg

Befolkningsprognosen visar på att invånarantalet i åldersgruppen 65 år och äldre ökar med 34 % (ca 2 200 personer) fram till 2022. I åldersgruppen 80 år och äldre, där generellt sett de största vård- och omsorgsbehoven finns, ökar antalet med 86 % (ca 1 070 personer) fram till med 2022.

Antalet personer med hemtjänst i ordinärt boende beräknas öka med 20 % av befolkningen över 65 år fram till 2022, från 501 personer (exkl. larm) för år 2011 till 1 750 personer. Andelen äldre över 65 år som har varit aktuella inom hemtjänstverksamhet var ca 8 % under år 2011.

Behovet av bostäder i särskilt boende och platser i korttidsvistelse beräknas öka från dagens behov 252 platser till 472 platser, en ökning på 87 %. Detta motsvarar ca 20 % av befolkning över 79 år.

Ett specifikt samverkansprojekt om effektivisering av vårdflödet för de mest sjuka äldre planeras starta tillsammans med Täby, Vaxholm, Nacka och Huddinge samt landstinget. Syftet är att förbättra samverkan mellan huvudmännen utifrån en tydlig kundfokus så att återinskrivningen till akutsjukvården minskar.

Utvecklingsarbetet av vård- och omsorg för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt som bedrivs med stimulansmedel från Socialstyrelsen har varit mycket framgångsrikt och bidragit till goda effekter. Bl.a. har stödet till de demenssjuka och deras anhöriga utvecklats vilket har lett till minskad efterfrågan på särskilda boendeplatser.

Lokala värdighetsgarantier inom äldreområdet kommer att utvecklas vilket kommer att generera ökade kostnader. Garantin ska vara en konkret beskrivning av vad äldre personer, deras anhöriga och övriga kommuninvånare kan förvänta sig av de tjänster som kommunen erbjuder inom äldreomsorgen. Arbetet med framtagandet av dessa garantier kommer att ske i samverkan med andra nordostkommuner.

Regeringen avser att på frivillig väg få ett enhetligt kommunalt huvudmannaskap för hemsjukvården i länet. Kommunerna i Stockholms län (KSL) och Stockholms läns landsting (SLL) har ställt sig bakom en avsiktsförklaring om en gemensam ambition att genom skatteväxling överföra ansvaret för hemsjukvården exklusive läkarinsatser till kommunal regi. Detta kan träda i kraft tidigast 2015. Kommunaliseringen av hemsjukvården kommer sannolikt att öka efterfrågan på kommunens omsorg.

Socialstyrelsens föreskrifter om demensriktlinjer om bemanning inom demensvården kommer att ges ut i juni 2012. Slutrapport väntas under våren 2012 inom området säkerhetsfrämjande arbete för äldre.

Planering pågår om ett nytt särskilt boende i Margretelund och utredning pågår om att omvandla Görjansgården till ett trygghetsboende och ett mindre särskilt boende om ca 8 lägenheter.

Strategiska utvecklingsområden

Kommunen behöver under kommande 10-års period prioritera det förebyggande (hälsofrämjande) arbete och insatser för att minska/skjuta fram behov av vård- och omsorgsinsatser. Som exempel kan nämnas förebyggande insatser i form av fysisk aktivitet, kulturella aktiviteter, goda matvanor, säkerhetsförebyggande (fallskador) samt främjande av social gemenskap. Under den prognostiserade tiden kommer sannolikt förebyggande insatser i arbetet med äldre att öka.

Utöver detta behövs en förstärkning av olika former av korttidsvistelse och dagverksamheter som stöd för kvarboende och tillkomst av särskilda boendeformer för personer med mycket omfattande vård- och omsorgsbehov samt de med kognitiva nedsättningar.

4.1.2.1 Verksamhet för LSS personkrets och verksamhet för psykiskt funktionshindrade

Omsorgen enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), LSS, finns för personer inom personkretsarna som bedöms ha behov av insatsen. Detta är personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd, funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, eller med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder.

Lagen är en rättighetslag som ger personer möjlighet att söka stöd och insatserna är frivilliga. Man kan alltid ansöka om stöd enligt Socialtjänstlagen. Kommunens ansvar för insatserna enligt LSS omfattar personlig assistans, ledsagning, kontaktperson, avlösning, korttidsvistelse, korttidstillsyn, boende för barn, boende för vuxna, och daglig verksamhet. Ansvaret för personlig assistans delar kommunen med Försäkringskassan enligt SFB (Socialförsäkringsbalken).

Personer med psykiska funktionshinder har rätt till stöd enligt Socialtjänstlagen (2001:453) och, om de ingår i personkretsen, LSS. Inom LSS kan personer med psykiska funktionshinder ansöka om insatser enligt ovan förutom insatsen daglig verksamhet. Enligt SoL kan personer i målgruppen efter biståndsbeslut till exempel få stöd med boendestöd eller hemtjänst, boendeformer såsom Hem för vård och boende (HVB) eller annat särskilt boende, daglig sysselsättning, och kontaktperson.

Befolkningsprognosen visar på en ökning med ca 15 % av antalet invånare fram till år 2022. Statistiskt sett är antal personer som tillhör LSS personkrets och söker insatser ca 1,1 % av befolkningen 6-64 år. Varje person har oftast mer än en insats. Utifrån befolkningsprognosen beräknas antalet personer som söker insats öka från 331 till 372 personer fram till år 2022, en ökning med 41 personer.

Strategiska utvecklingsområden

Daglig verksamhet – antalet insatser relativt sett befolkningen tros vara oförändrat. Det finns faktorer som talar för en ökning (ökat antal personer med diagnos) och för en minskning (fler personer ska vara på den reguljära arbetsmarknaden). Kommunen bör fokusera sitt arbete på att i samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att kunna ha ett lönearbete. I det ingår även att kommunen som offentlig arbetsgivare ska ta sitt ansvar att vara en möjlig arbetsplats för dessa personer.

Efterfrågan på LSS-insatser riktade till barn kommer att öka. Allt fler barn får diagnoser relativt tidigt, vilket också gör att familjerna ansöker om stöd tidigt. Insatser som då kommer att öka i volym är ledsagning, avlösning, korttidsvistelse och korttidstillsyn. Kommunen bör stärka sammanhållna insatser för barn över gränserna skola – omsorg, för att ge högsta kvalitet på sin omsorg och vara den bästa skolkommunen. Väl fungerande insatser i tidig ålder kan också minska behovet av mer ingripande, kostnadskrävande insatser senare i livet.

Efterfrågan för boende för vuxna kommer att öka, framförallt på serviceboende. Utvecklingen påverkas också av situationen på bostadsmarknaden. Arbetar kommunen för att skapa en väl fungerande bostadsmarknad för unga personer kan efterfrågan på myndighetsbeslutat boende komma att minska, och därmed också kostnaderna.

Kostnaderna för personlig assistans tros öka i något högre takt än befolkningsutvecklingen. Kommunen kan till viss del påverka efterfrågan av personlig assistans med hjälp av kvaliteten på andra möjliga insatser.

Behovet av HVB-placeringar är relativt konstant mellan åren. Om kommunen kan anordna ytterligare ett eget boende kommer antalet HVB-placeringar att minska och antalet boendeplatser att öka. Detta skulle kunna påverka kostnaderna gynnsamt. Bostadsbristen medför även att fler i målgruppen har ett reellt behov av stöd i form av boende.

Kostnaderna för boendestöd kan beräknas öka. Fler personer kommer att tillhöra de målgrupper som har behov av detta. Då kommunen inte har många boendeplatser att erbjuda, skapas lösningar där personer istället får stöd i sitt eget hem i form av boendestöd.

Det förebyggande arbetet bör utvecklas. Detta kan minska behovet av biståndsbedömda och mer kostnadskrävande insatser om de förebyggande åtgärderna exempelvis bidrar till att hälsan förbättras hos denna grupp som normalt sett har dålig fysisk hälsa utöver sina psykiska funktionshinder. Förekomsten av öppna verksamheter kan påverka behovet av biståndsbedömda insatser.

4.1.3 Individ och familjeomsorg

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten (Individ- och familjeomsorg) och vad som sägs i lag om socialnämnd, exklusive omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionshinder. Socialnämnden fullgör även kommunens uppgifter vad gäller flykting- och invandrarfrågor för icke yrkesverksamma, uppgifter enligt skuldsaneringslagen, föräldrabalken och uppgifter avseende familjerådgivning och ungdomsmottagning. Socialnämndens verksamhet är uppdelad i två huvudområden: vuxenstödsenhet och familjestödsenhet ledning.

4.1.3.1 Vuxenstödsenheten (vuxna)

Verksamheten omfattar försörjningsstöd, budget- och skuldrådgivning, stöd till missbrukare, föräldrastöd och ungdomsmottagning. Inom Vuxenstödsenheten utreds och beslutas om försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Även budgetrådgivning med möjlighet till skuldsanering och hjälp under en eventuell skuldsaneringsprocess erbjuds inom enheten. Beroendemottagningen utreder och beslutar om vård och behandling till missbrukare. Kommunens öppenvård, som bedrivs i samarbete med landstinget, rymms inom enheten

Inom Föräldrastödsgruppen arbetar man förebyggande fokuserat på föräldrar och andra vuxna som finns runt barn och ungdomar som riskerar en ogynnsam utveckling, på strukturell-, grupp och individnivå. Ungdomsmottagningen (UMiÅ) har till uppgift att stärka ungdomar i att hantera sin utveckling utifrån sexualitet, respektera sig själva samt förebygga psykisk och social ohälsa.

Utveckling av alkohol och drogbruk

Bruket av alkohol har ökat de senaste 25 åren. Dryckesvanorna har förändrats och vi har tagit till oss ett mer sydeuropeiskt dryckesmönster. Det betyder att befolkningen har ökat sin konsumtion av vin och öl men samtidigt inte lämnat starksprits- kulturen. 1996 beräknades snittkonsumtionen till 8 liter ren alkohol per person äldre än 15 år. I Stockholms län 2010 uppgår konsumtionen till ca 10 liter per invånare, 15 år och äldre. Under perioden 2012-2022 förväntas konsumtionen öka i samma takt vilket innebär en ökning med ca 1 liter per person över 15 år till en förbrukning om ca 11 liter och år per person i Stockholms län. Alkoholkonsumtionen bedöms dock minska i de yngre åldersgrupperna vilket kan förklaras av en förväntad ökning av andra droger.

Det är en ökande trend av personer som i grunden är väletablerade men som utvecklat ett missbruk och som närmar sig 65 årsåldern men även däröver. Personerna med långvarigt alkoholintag utvecklar ett skadligt dryckesmönster och utvecklar alkoholism samt riskerar utveckla alkoholdemens. Det finns två huvudgrupper, män med långvarigt missbruk och yngre kvinnor med komplexa vårdbehov. Under det senaste året har det anmälts behov av tvångsvård för personer över 70 år. Yngre med neuropsykiatriska funktionshinder bedöms vara en grupp som är i riskzonen för utvecklande av missbruk

Tendensen är en ökad problembild med anledning av alkohol och andra droger även hos etablerade personer. Fler utvecklar en demensliknande sjukdomsbild med anledning av sitt alkoholintag. Det totala bruket av droger i samhället har ökat och kan antas öka även i Österåker. Det finns god tillgång av preparat som ännu inte är, men som bedöms komma att bli, narkotikaklassas. I en sådan situation så kommer det att visa sig ett antal personer som brukar dessa preparat i sådan omfattning att de är att beteckna som missbrukare. Kostnadsutvecklingen har varit ökande under de senaste åren. En fortsatt volymökning av

individer med behandlingsbehov kan förväntas. För perioden 2012-2022 kan kostnaderna förväntas öka med ca 4 % årligen.

Kostnadsutvecklingen för försörjningsstöd

Försörjningsstödsutvecklingen i Österåker har varit stegrande de senaste åren. Kostnaderna av försörjningsstöd har ett direkt samband med konjunkturen i landet och utvecklingen på arbetsmarknaden. Österåker har en lägre arbetslöshet än snittet i Stockholms län. Arbetslöshet påverkar dels de som är helt arbetslösa men det finns också en grupp som är deltidsarbetslösa eller arbetar deltid men söker heltidsanställning. Det ofrivilliga deltidsarbetet medför att det uppstår behov av kompletterande försörjningsstöd och denna grupp påverkar även utvecklingen av försörjningsstödskostnaderna. I åldersgruppen över 65 år har fler kommit att söka försörjningsstöd men det förväntas inte några dramatiska ökningar.

Vid analys av försörjningstagare i åldern 16-24 år är ca 25 % sjukskrivna med eller utan ersättning från Försäkringskassan. Ungdomsgruppen diagnostiseras i en ökande utsträckning för ADHD och andra Neuropsykiatriska funktionshinder. Med en viss osäkerhet i prognosen så kan det innebära att målgruppen inte kommer in på arbetsmarknaden utan hänvisas att leva med försörjningsstöd som huvudsaklig försörjning under lång tid.

Strategiska utvecklingsområden

Utvecklingen av kommunens öppenvård är under utveckling och är ett sätt att möta kostnadsutvecklingen och erbjuda mer kvalificerad vård på hemmaplan. Socialförvaltningen, Landstinget, Prima Vuxenpsykiatri, Kriminalvården m.fl. samverkar i syfte att införa Socialstyrelsens nationella riktlinjer avseende missbruksvård. Målet är att utveckla samverkansformer som gynnar vården till missbrukare.

Kostnaderna för socialtjänsten är direkt beroende av satsningar eller nedskärningar inom skola och hälsovård. Vidare är IFO:s verksamhet beroende av omvärldsfaktorer som konjunkturer, drogtillgång, alkoholtillgång etc.

Socialnämndens prioritering att utveckla den öppna missbruksvården medför att fler erhåller ett socialt jourboende. Det förklarar även ökningen av gruppen som har bistånd till boende och som uppbär försörjningsstöd. Att fler erhåller vård i öppna former är dock en positiv utveckling och är en aktiv åtgärd för att möta de ökande volymerna av beroende som är i behov av behandling för att hantera sitt missbruk.

Utvecklingen av försörjningsstödskostnaderna i Österåker har varit dramatiska. Bedömningen är dock att toppen nås under 2011 samt att en mer positiv arbetsmarknad kan bidra till detta. Utifrån ohälsan så är det en uppenbar risk att flera individer inte kommer att återvända till den ordinarie arbetsmarknaden utan kvarstanna i ett utanförskap. Kostnaderna för försörjningsstöd kan förväntas öka med ca 5 % årligen under perioden 2012-2022.

4.1.3.2 Familjestödsenheten (barn och unga)

Familjestödsenheten omfattar myndighetsutövning i huvudsak avseende barn under 18 år och s.k. icke-biståndsbedömda insatser som inte föregås av utredning och beslut. Kommunens öppenvårdsmottagning för familjebehandling, Hamnen, rymms också inom enheten.

Myndighetsutövning

Enheten ansvarar för att genomföra barnutredningar enligt BBIC-modellen, besluta enligt gällande delegationsordning och följa upp insatserna. BBIC är det dokumentations- och

- Kundval Musikskola startades i juni 2011. Tre nya musikskolor, vid sidan av Österåkers kommunala musikskola, har auktoriserats för att erbjuda inskriven musikundervisning i kommunen.
- Sport- och friluft med ansvar för samtliga anläggningar och idrottshallar, spår- rid- och vandringsleder bl.a. i samverkan med grannkommuner, bad- och simhall och 6 friluftsbad samt Domaruddens friluftsområde.
- Fritidsgårdar, varav 3 fritidsgårdar i Åkersberga belägna i Tråsätra, Berga och Solskiftet samt en fritidsgård på Ljusterö. Enheten svarar även för viss lov- och helgverksamhet.

Befolkningsprognos 2011 anger en ökning med ca 6 000 personer på 10 år. Ökningen av antalet personer i respektive åldersgrupp visar att ålder 65 och äldre kommer att öka med 32 % för 0-19 år med 20 % och övriga med 48 %.

Ur ett folkhälsoperspektiv, och som en konsekvens även ett ekonomiskt perspektiv, är det mycket angeläget att se till att gruppen äldre får tillgång till meningsfull fritidssysselsättning, bibliotek, natur och friluftsupplevelser i närområdet. Det är även angeläget att gruppen barn och ungdom får tillgång till idrottsverksamhet. Alltför många ungdomar rör sig för lite och det är bl.a. genom den ideellt drivna idrotten som vi kan få fler ungdomar att motionera. Det är minst lika viktigt att med en god fysik även ha tillgång till andra kulturverksamheter ex musikskola, allmänkultur och bibliotek.

Det finns redan idag ett behov av ytterligare anläggningar för olika idrotter. Med hänsyn till utveckling av antal invånare i kommunen bör möjligheten att utöva idrott och friluftsliv beaktas. Förvaltningen har blivit uppvaktade av bl.a. multihall, kampsportcenter, fler lokala konstgräsplaner, stora sporthallar, modern simhall, fler tennisbanor m fl. Planering är igång av en friidrottsanläggning med en investeringskostnad på ca 20 Mkr (medför en driftkostnad på ca 2– 3 Mkr per år).

Strategiska utvecklingsområden

- natur (spår, leder, bad, skog, fiske mm)
- kultur (teater, dans, film, konst, musik, bibliotek)
- idrottsanläggningar

4.2.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

MHN ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, strålskyddslagen, smittskyddslagen, tobakslagen, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, alkohollagen och tillhörande föreskrifter.

Större förändringar inom miljö- och hälsoskyddsområdet under den närmaste 10-årsperioden initieras främst av lagförändringar genom EU-samarbetet, vilket innebär att verksamhetsområdet successivt utökas och förändras. Några stora förändringar är inte kända idag.

Miljö- och hälsoskyddsverksamhetens bidrag till kommunens inriktningsmål berör kvalitén på livsmedelshantering och lokaler för skola och vård och som bevakas och följs upp genom tillsyn.

handläggningssystem som Socialstyrelsen rekommenderar. Enheten ansvarar också för vissa familjerättsliga ärenden så som adoptioner och fastställande av föräldraskap. Vidare verkställer man utredningar och godkänner avtal avseende vårdnads-, boende- och umgängesfrågor gällande minderåriga barn. Enheten ansvarar också för rekrytering av uppdragstagare; familjehem, kontaktpersoner, kontaktfamiljer och umgängesstöd. Dessa uppdragstagare utreds och handleds av personal inom enheten. Ansvar för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn ligger också inom enheten.

Familjestödsenhetens verksamhet styrs av lagar och förordningar som beskriver Socialnämndens ansvar för att alla barn som vistas i kommunen ska växa upp under trygga och goda förhållanden. Socialtjänsten är en samhällsinstitution som ständigt utsätts för krav och påverkan utifrån. I praktiken betyder det att familjestödsenhetens arbete är beroende av hur samhällets övriga välfärdssystem fungerar. Ett stabilt välfärdssystem med täta maskor där inga barn riskerar att falla igenom betyder mindre arbete och därmed lägre kostnader för familjestödsenheten.

Hamnen driver öppenvård inom familjebehandling med syfte att bistå familjer i nödvändiga förändringsprocesser för att barnens behov ska tillgodoses. Genom öppenvård på hemmaplan ökar möjligheterna att hjälpa familjerna i hemmiljö och placeringar utanför hemmet kan undvikas. Hamnen verkställer även ungdomstjänst, erbjuder kommunal familjerådgivning och ansvarar för att samarbetsamtal avseende vårdnads-, boende- och umgängesfrågor i syfte att föräldrarna ska komma överens.

Strategiska utvecklingsområden

Kostnaderna för socialtjänsten är direkt beroende av satsningar eller nedskärningar inom andra delar av offentlig verksamhet. Vidare påverkas IFOs verksamhet av omvärldsfaktorer som konjunkturer, politiska beslut och ambitioner.

Med utgångspunkt från de antaganden som nämns ovan bedöms att kommunens kostnader för insatser och service som ryms inom Familjestödsenheten kommer att öka i samma takt som tidigare år. Familjestödsenhetens kostnader består framförallt av personalkostnader och köpt vård och behandling.

4.2 Övriga verksamhetsområden

4.2.1 Kultur- och fritids

Verksamhetsområde omfattar följande verksamheter:

Allmänskultur, prioritet barn och ungdom, konst och Berga teater, område kulturminnesvård ska av Kultur- och utbildningsnämnden hanteras i samverkan med föreningar och i övrigt av samhällsbyggnadsförvaltningen. Fritidsverksamhet omfattar, sport- och friluft, musikskola samt fritidsgårdar.

Kultur- och utbildningsnämnden beställer nedanstående verksamheter

- Bibliotek med huvudbibliotek i Åkersberga centrum och filial på Ljusterö och Ingmarsö.

Kommunens lokala miljömål samt kommunens klimat- och energistrategi är vägledande för arbetet. Kommunens ambition i det övergripande miljöarbetet påverkar därför hur stora resurser som krävs för att målen ska nås. EU:s Vattendirektiv ställer krav på ökat arbete med vattenfrågor inom samhällsbyggnadsförvaltningen. Direktivet måste beaktas i samhällsplaneringen liksom i tillsynsarbetet. Extra resurser behövs för att offensivt kunna arbeta med annat än tillsyn gentemot verksamhetsutövare.

Utbyggnaden av kommunalt VA i förnyelseområden innebär att arbete med enskilda avlopp minskar, vilket ger utrymme för att arbeta med tillsyn inom områden som inte tidigare har kunnat prioriteras.

Det finns föreslaget att inrätta ytterligare ett naturreservat under perioden vilket innebär att tillsyn ska utföras varför resurser och kompetens för detta måste finnas.

Strategiska utvecklingsområden

Har organiserat under Kommunstyrelsen (Plan – och exploatering)

4.2.3 Byggnadsnämnden

Verksamhetsområdet omfattar bygglov, trafik och samhällsbetalda resor samt bostadsanpassningsbidrag

Byggnadsnämnden har att hantera frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor och fastighetsbildningsfrågor mm. Hanteringen innefattar såväl myndighetsutövning som rådgivning och information samt arkivhållning inom dessa områden.

Nämnden ansvarar också för lokala trafikföreskrifter och dispenser, utfärdande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade samt trafiksäkerhetsfrågor där nämnden har en övervakande roll. Handlägga ärenden åt kommunstyrelsen rörande trafikpolitik samt verka för en tillfredsställande trafikförsörjning. Samordna och handlägga samhällsbetalda resor

Bostadsanpassningsbidrag till funktionshindrade samt handläggning av bidragsärendena inklusive projektering och upphandling.

Bygglovverksamheten bedöms komma att öka på grund av ett ökat byggande samt genom fler detaljplanelagda områden bl.a. i utvecklingsområdena och förnyelseområdena. Ett ökande byggnadsbestånd kommer också att byggas till och få fler kompletteringsåtgärder.

Bostadsanpassning, som består av bidrag till anpassning av bostäder till personer med funktionsnedsättning, kommer sannolikt att öka genom att omvårdnaden i hemmet fortsätter i stor omfattning och p.g.a. den ökning som sker av antalet och andelen äldre.

Samhällsbetalda resor regleras via rättighetslagstiftning varför det är mycket svårt att göra tillförlitliga prognoser av utfallet. Ett nytt avtal vad avser samhällsbetalda resor träder ikraft från och med den 1 juli 2012.

Strategiska utvecklingsområden

- Österåker och Åkersberga genomgår en kraftig utbyggnad och förändring. Byggnadsnämnden ska medverka i arbetet med att skapa ett kommuncentra vars byggnader och miljöer präglas av hög kvalitet och gestaltning.
- Kundnöjdhet hos de som söker bygglov ska öka. Målet ska nås genom ett målmedvetet arbete med rekrytering av personal, kompetensutveckling av befintlig personal och effektiva arbetsprocesser.
- En ny plan- och bygglag trädde i kraft 2011 och får successivt fullt genomslag på arbetsprocessen. Byggnadsnämnden ska följa upp och anpassa bygglovstaxan efter handläggningens faktiska kostnader.
- Kostnader för bidrag till bostadsanpassning kan över tid förväntas öka med hänsyn till befolkningens åldersstruktur och ett förväntat ökande antal kommuninvånare.
- Kostnadsutvecklingen av samhällsbetalda resor påverkas främst av utvecklingen av kollektivtrafiken, utbudet av skolverksamhet i kommunen samt hur många som väljer att söka utbildning utanför kommunen. Kostnaderna påverkas även av skol- och vårdplanering samt trafiksäkerhetsarbetet. Det är därför viktigt med en aktiv samverkan med utbildningsförvaltning, Stockholms läns landsting (SL), socialförvaltningen och trafikplaneringen.
- Vad avser trafiksäkerhetsarbetet är det viktigt att arbeta med uppföljning av olycks- och tillbudsstatistik samt ett långsiktigt arbete med trafiksäkerhetsprogram. Trafiksäkerhetsprogrammen bör utarbetas i samverkan med de verksamheter som påverkar och påverkas, exempelvis skolorna.
- Kommunen har tagit fram en hastighetsplan som ska implementeras under de kommande åren vilket kräver bland annat trafiksäkerhetsåtgärder.

5 EKONOMISK ANALYS

Syftet med denna studie är att visa på gapet mellan kommunens intäkter och kostnader, d.v.s. resultatutvecklingen.

5.1 Kommunens totala intäkter

De totala intäkterna består av följande poster

- Skatteintäkter inkl utjämningsystemet, statsbidrag samt fastighetsavgifter
- Intäkter från nämnder
- Finansiella intäkter

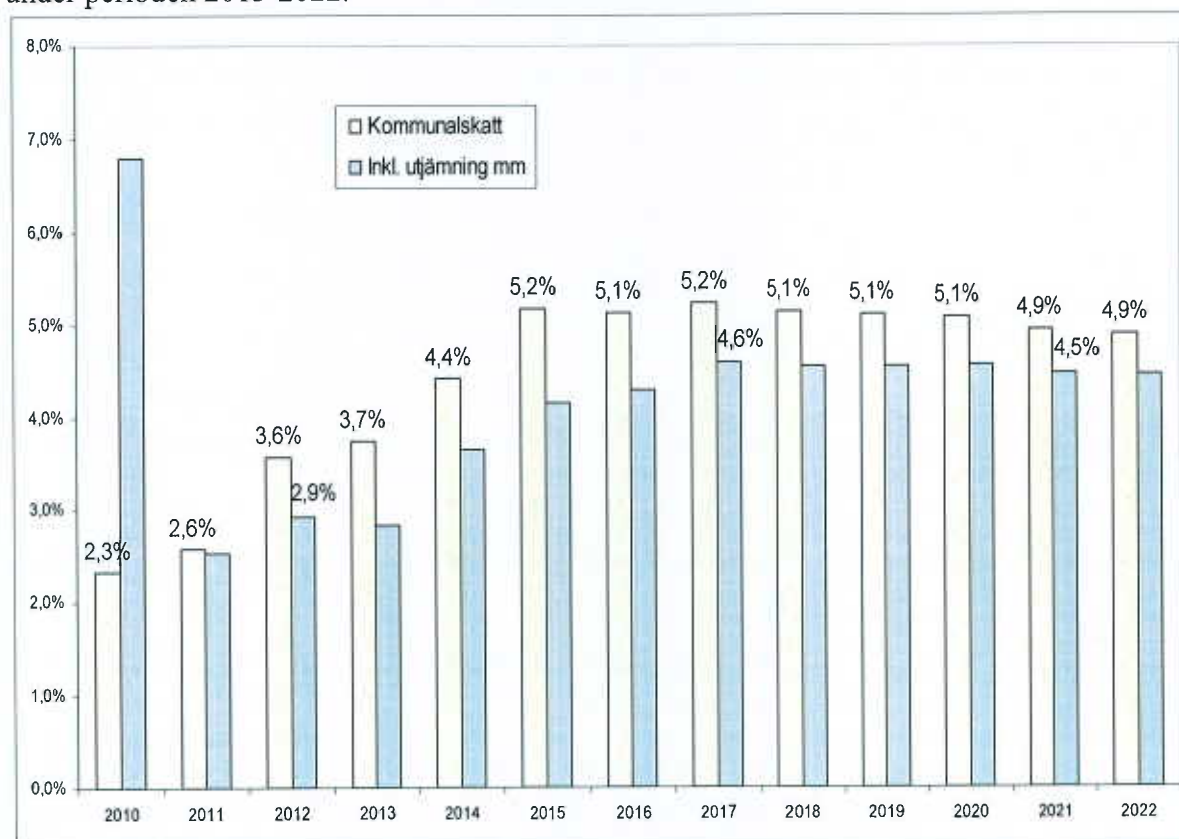
5.1.1 Skatteintäkter

Skatteintäkterna utgör cirka 80 procent av kommunens intäkter. Kommunens skatteintäkter är direkt beroende av hur de beskattningsbara förvärvsinkomsterna, det vill säga i huvudsak lönesumma och transfereringsinkomster, utvecklas.

En särskild utredare ska löpande följa upp det nya skatteutjämningsystemet. I utredningen ingår att analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet. I syftet att värna utjämningsystemet har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utvärdera och utreda systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Sveriges kommuner och lansting (SKL) har begärt en översyn av utjämningsystemet inom LSS. Anledningen uppges främst vara uppfattningen att kostnader för insatser enligt Socialtjänstlagen bör ingå i utjämningsystemet.

Skatteprognosen är i löpande priser och baseras på kommunens skatteunderlagsprognos för riket, 2012 års utjämning (Kommunal utjämning och LSS), skattesatsen för 2012 (som uppgår till 18,9) samt kommunens egen befolkningsprognos. Uppräkningsfaktorerna har beräknat att konjunkturläge utvecklas enligt SKL:s bedömning t.o.m. 2016. Sedan kommer det bli ett medel scenario för resten av perioden. En förändring av uppräkningsfaktorn med en procentenhet för Österåkers kommun innebär att skatteintäkterna förändras med 16-23 Mkr under perioden 2013-2022.

Enligt kommunens egen prognos förväntas de totala skatteintäkterna inkl. utjämning och fastighetsavgifter att uppgå till 1 760 Mkr (varav 1 615 kommunalskatt) för år 2012. Det är ca 7 mkr bättre än budgeterat.

Under prognosperioden förväntas skatteunderlaget och skatteintäkter att öka, dels på grund av reallönehöjningar och dels på grund av löneförhöjningar drivna av inflation. Under prognosperioden förväntas även antalet invånare i Österåkers kommun att öka vilket kommer att leda till ännu högre skatteunderlag och skatteintäkter i förhållande till riket. Ökningen förväntas att bli i genomsnitt ca 5 % under prognosperioden.

Maxtaxa

Införandet av maxtaxa inom barnomsorgen innebar att kommunerna initialt erhöll direkta statsbidrag till barnomsorgsverksamheten. Syftet med dessa bidrag var att möjliggöra för kommunerna att bibehålla kvaliteten inom barnomsorgen. I prognosen ingår intäkter via maxtaxan om 20 mkr årligen under hela perioden.

5.1.2 Nämndernas intäkter

Nämndernas externa intäkter består i första hand av avgifter, driftbidrag samt försäljning. För 2011 uppgick intäkterna till ca 253 Mkr. Intäkterna har räknats upp med 2 procent årligen för samtliga nämnder.

5.1.3 Finansiella intäkter

De finansiella intäkterna kan delas upp i tre intäktsflöden. Ränta på likvida medel, borgens avgifter från Armada och Roslagsvatten samt avkastning från fastighetsbolaget Armada och Roslagsvatten AB. I prognosen ingår finansiella intäkter om 6 mkr årligen under hela perioden.

Ränta på likvida medel

Under år 2011 har räntan på likvida medel uppgått till ca 5 Mkr. Kommunens likviditet var högt i väntan på placering av medel för pensionsskulden enligt KF:s beslut. Ev. avkastning ska matchas värdet på pensionsskulder framöver

Borgens avgifter

Enligt KF:s beslut § 139 (2011-11-08) ska berörda kommunala bolag betala riskavgift med 0,25 % av utnyttjat borgensåtagandet. Enligt bokslutet 2011 är kommunens borgensförbindelser ungefär 2,2 miljarder kronor. Borgens avgifter till berörda bolag är drygt 5 Mkr för ett år.

Avkastning på aktier

Kommunalbolag har inte som mål att vara vinstdrivande. Därför blir avkastningen på aktier liten. För bokslutet 2011 uppgick avkastningen till ca 0,3 Mkr.

5.2 Verksamhetens nettokostnader

De totala kostnaderna avser nämndernas kostnader och övriga centrala kostnader som består av bl.a. regleringspost för pensionskostnader, avskrivningar, statsbidrag för Maxtaxa, samt semesterlöneskuld. I beräkningsprognosen har i princip inte beräknats för posten oförutsedd/särskilda insatser.

Som framgår av ovanstående diagram har verksamhetens nettokostnader utvecklats ca 4 % per år i snitt under 2013-2022. Verksamhetens nettokostnader per invånare blir lägre under motsvarande period och stämmer överens med kommunens finansiella mål.

5.2.1 Nämndernas kostnader

Förutom kostnader för volymökningar som i första hand byggts på befolkningsprognosen, har hänsyn tagits till indexuppräknings enligt nedan:

Personalkostnader:	3,6 procent
Lokalkostnader:	1,5 procent
Köp av verksamhet	2,0 procent
Övriga kostnader	2,0 procent

5.2.2 Centrala kostnader

Pensioner

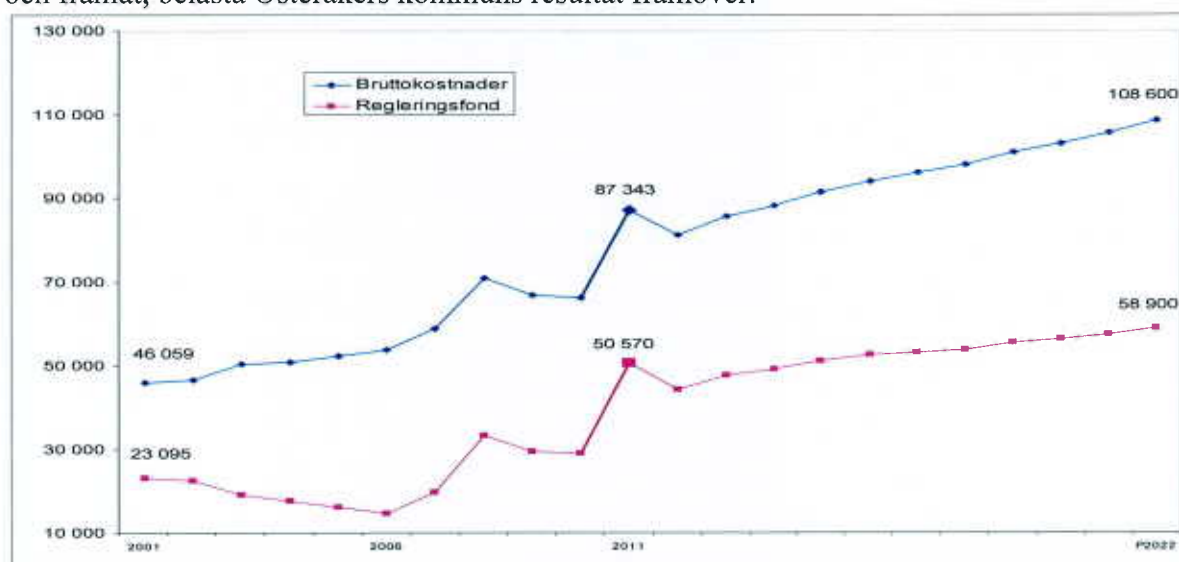
Enligt Lag om kommunal redovisning, som trädde i kraft den 1 januari 1998, skall nyintjänade pensionsförmåner ingå i posten verksamhetens kostnader i resultaträkningen. Ränta på pensionslöften intjänad från och med 1998 skall redovisas i posten finansiella kostnader.

En förpliktelse att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 skall inte tas upp som skuld eller avsättning i balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade före år 1998 skall istället redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen.

Kommunens totala pensionskostnader består i stort sett av pensionsutbetalningar för pensionärer, individuell del för nuvarande anställda samt avsättningar för förmånsbestämd pension. Särskild löneskatt på 24,26 % inkluderas i alla delarna. Pensionskostnaderna kommer att öka kraftigare de närmaste åren. SKL har beräknat ett PO-pålägg motsvarande 6,83 % för att täcka kostnader för aktuella anställda. Resterande del av pensionsskulderna dvs. kostnader avseende före 1997 -12-31 finansieras av en s.k. regleringspost för

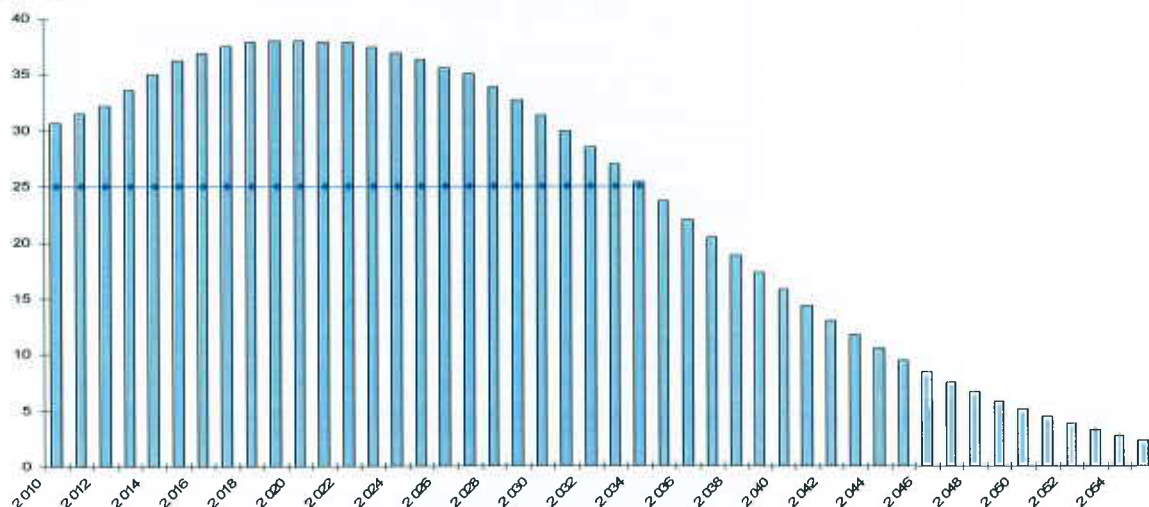
pensionskostnader. För år 2012 har 40 Mkr avsatts för denna post. Ansvarsförbindelsen som är intjänade före 1998 är i dagsläget ca 753 Mkr inkl. löneskatt. Kommunen har reserverat ca. 359 Mkr för att lindra den ekonomiska belastningen under de år pensionsutbetalningarna ökar kraftigare.

Detta innebär att pensionskostnader som intjänas under prognosperioden redan är inräknad i de personalkostnader som redogjorts för varje nämnd/styrelse. Däremot kommer kostnader för pensioner som intjänades fram till år 1998, vilka skall betalas ut från och med dagens datum och framåt, belasta Österåkers kommuns resultat framöver.

Som framgår av ovanstående diagram kommer pensionskostnader öka från 87 tkr (år 2011) till 109 tkr (år 2022). När det gäller regleringspost kommer det att öka från 51 Mkr till 59 Mkr.

Eftersom kommunen har reserverat medel för pensionsskulden ingår i beräkningen att 10-25 Mkr av reserverade medel ska användas fram till 2016, då kommunens soliditet förhoppningsvis kommer att passera noll (blir plus i stället för minus 11 vid bokslutet 2011). Detta innebär en avlastning för kommunens ekonomi när topparna vid utbetalningarna ska matchas.

Avskrivningar

Avskrivningar används i redovisningen för att fördela utgiften för en tillgång över tillgångens nyttjandeperiod. Motivet är att ge en rättvisande bild av kommunens förbrukning för respektive redovisningsperiod. Storleken på avskrivningskostnader är beroende på storleken på gjorda investeringar och avskrivningstider. Kostnader för avskrivningar för år 2011 var 41,2 Mkr och har för år 2012 budgeterats om till 44,7 Mkr. I prognosen har beräknat ca 47 Mkr per år i snitt under 2013-2022.

Semesterlöneskuld

Ökningen av semesterlöneskulden har uppskattats till 1 Mkr per år under 2012-2022.

Speciella satsningar

Av budgeten för år 2012 framgår att Österåkers kommun satsar 17 Mkr för Särskilda insatser, lokaler samt oförsatta händelser. Medel för ”oförutsedd verksamhet” ska kunna finansiera t.ex. volymförändring som inte har varit känd under budgetprocessen eller för lägre skatteintäkter än vad som beräknats i resultatbudgeten. Prognosen 2013-2022 har i princip inte beräknat medel för motsvarande poster men en försiktighetsprincip har beaktats för beräkning av kommunala skatteintäkter.

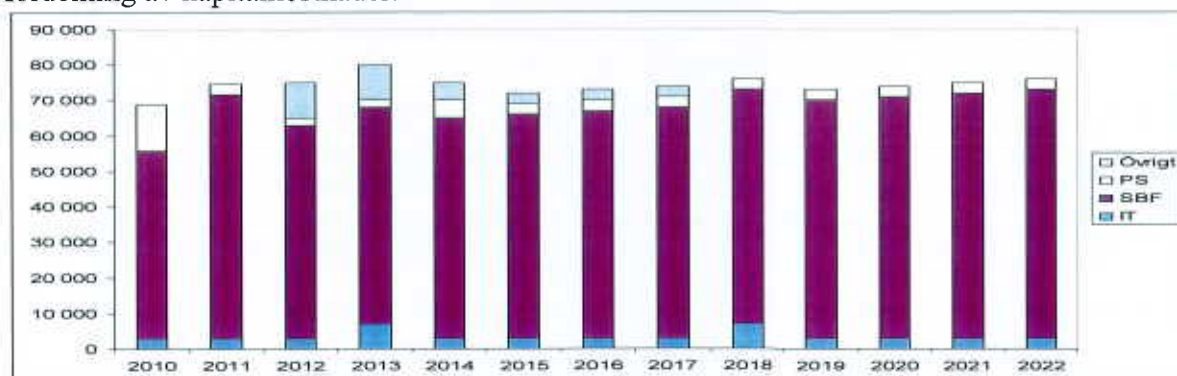
5.2.3 Finansiella kostnader

Kommunen har inte lån hos banker eller kreditgivare. Därför har inte beräknats något för räntekostnader. Detta innebär att investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat enligt kommunens finansiella mål. Däremot ingår i prognosen räntekostnader för pensionsskulden 2 Mkr per år under perioden 2013 -2022.

5.3 Investeringar

Nettoinvesteringarna i kommunen har legat kring 70 mkr per år under de senaste fem åren. För 2012 har posten budgeterats om till 75 Mkr, varav 60 Mkr samhällsbyggnadsförvaltning, 3 Mkr IT, 2 Mkr produktionsförvaltning samt 10 Mkr friidrottsanläggning. I prognosen beräknas ca 75 Mkr årligen. En del investeringar i trafikanläggningar och beläggningar är aktuella och det finns även stora behov avseende lekplatser, gång- och cykelvägar, naturområden, bryggor och belysning.

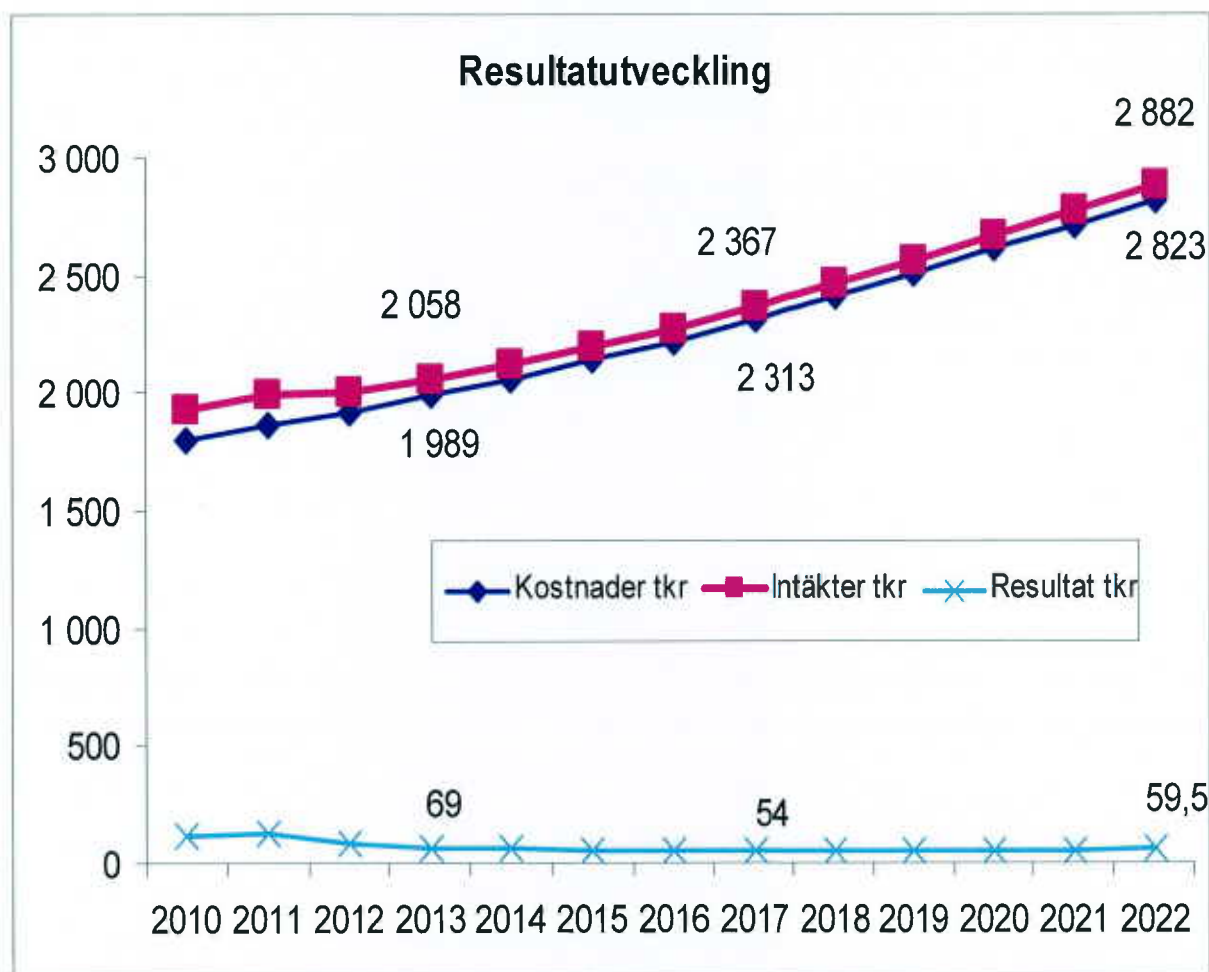
IT-investeringarna centralt i kommunen beräknas till igenomsnitt ca 4 Mkr per år och för produktionsförvaltning uppskattas 2-3 Mkr per år för ev. reinvesteringar eller inventarier vid ev. ny/ombyggnation av vissa enheter. Både produktionsförvaltningen och IT-enheten står för kapitalkostnader för gjorda investeringar/reinvesteringar. Ev. ytterligare inventeringar inom Kommunstyrelsens konto kommer att finansieras av olika förvaltningar dvs. kunder via fördelning av kapitalkostnader.

6 RESULTATUTVECKLING 2013-2022

Syftet med denna studie är att försöka uppskatta kommunens framtida intäkter och kostnader samt diskrepansen dem emellan.

I detta avsnitt behandlas kommunens totala intäkter, kostnader samt det framtida resultatet, till skillnad från avsnitt 4 där endast de verksamheter som styrs av befolkningsutvecklingen ingår.

Utgångspunkten för analysen är budget 2012. Nämnderna avviker negativt enligt prognosen 2005. I annat fall kommer framtida kostnadsläge ligga över nuvarande ambitionsnivå.

Skatteintäkterna ökar med i genomsnitt 5,0 % årligen. Motsvarande siffra för kostnaderna är 4,9 %. Detta genererar en positiv resultatutveckling med årliga överskott. Kommunens finansiella mål att nettokostnadsandelen, dvs. nettokostnadernas andel av skatteintäkter och statsbidrag, uppgår till högst 98 % uppnås samtliga år.

7 AVSTÄMNING MOT FINANSIELLA MÅL

Nettokostnadsandelen, som visar hur stor andel av skatteintäkterna som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader, är ca 98 % under perioden 2013 – 2022 enligt den föreslagna prognosen. Det första finansiella målet, att nettokostnadsandelen ska motsvara högst 98 %, är därmed uppfyllt i liggande prognoser.

I finansiella målsättningar ingår att utdebitering ska hållas så låg som möjligt under perioden 2011-2014. Kommunens skattesats för 2012 är oförändrad dvs. 18,90.

Kostnadsutveckling per invånare ska inte överstiga 3,5 % i snitt under mandatperioden. Enligt prognoserna har kostnadsutveckling i snittet för perioden 2013-2022 uppgår till ca 3,5 %.

Kommunen har avsatt ca 75 Mkr per år för nettoinvesteringar, vilket är högre än avskrivningsnivån. Mellanskillnaden kommer att finansieras med egna medel.

Kommunen har utvecklat ekonomiska styrprinciper och har mer kontroll över kostnadsutveckling i syfte att säkerställa ambitionen om att en god ekonomisk hushållning upprätthålls. Dessutom har kommunen reserverat medel för en del av pensionskulden för att lindra den ekonomiska belastningen under de år då pensionsutbetalningarna ökar kraftigt. Kommunen har framtagit en policy för förvaltning av pensionsmedel. Upphandlingsprocess för pensionsförvaltare pågår och kommer att bli klar senare under året.

Årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital ska reserveras för skuld pension i balansräkning under posten eget kapital. För år 2013-2015 föreslås reservera medel för pensionskulden enligt det finansiella målet.

8 KÄNSLIGHETSANALYS

Känsligheten handlar om förändrade parametrar som har använts i budgetarbetet. Kommunens ekonomi påverkas av många faktorer. I tabellen nedan visas exempel på hur några väsentliga faktorer skulle påverka kommunens resultat.

Exempel	Förändring Mkr
Ändrad utdebitering, 1 kr	80
Skatteunderlagsförändring, 1 %	16
Nettokostnadsförändring, 1 %	17
Löneförändring, 1 %	9
En miljard i statlig satsning på kommunerna	4,3
Inflation, 1 %	6
10 heltidstjänster	4-5